

KARELIA-AMMATTIKORKEAKOULU

Muotoilun koulutusohjelma

Kylttiamaalaus

Liisi Vuorjoki

Opinnäytetyö

Lokakuu 2015

OPINNÄYTETYÖ
Lokakuu 2015
Muotoilun koulutusohjelma

Sirkkalantie
80100 JOENSUU
+358 13 260600

Tekijä
Liisi Vuorjoki

Nimike
Kylttimaalaus

Tiivistelmä

Kylttimaalaus ja kylttimaalarit ovat toistaiseksi vähän tutkittu aihe ja mainonnan alan ammatti, josta pyrin saamaan käsityksen tutkimalla alan historiaa, nykyisyyttä ja tulevaisuuden käyttökohteita. Tutustuin alan oppaisiin, tekijöihin ja heidän toteuttamiinsa töihin. Lähdeaineistoni koostuu verkkolähteistä, erilaisista vanhoista kylttimaalausoppaista sekä kirjoista ja artikkeleista, joissa aihetta on käsitelty.

Pohdin myös mainonnan ja taiteen suhdetta opinnäytetyön toiminnallisessa osuudessa, jossa tutustuin tekniikkaan ja välineisiin sekä toteutin kolme harjoitustyötä. Haastattelin alan keskeisiä vaikuttajia Suomessa. Haastattelujen kautta pyrin saamaan kuvaa siitä millaiset ihmiset löytävät tiensä maalaamisen pariin, millainen tausta heillä on, mikä kosketuspinta heillä on kylttien maalaukseen ja ennen kaikkea se, kuinka he näkevät käsityön tulevaisuuden. Olen valokuvannut kaupunkikuvassa näkyviä kylttimaalauksia, seinämaalauksia ja maalattuja näyteikkunoita.

Käsin tekeminen on noussut uuteen arvostukseen, ja kylttimaalaus kasvaa ympäri maailmaa. Opinnäytetyötä aloittaessani näin taiteen ja mainonnan pitkälle vastakkaisina asioina. Nyt näen ne erottamattomina toisistaan. Kylttimaalaus on oma taiteenlajinsa, jota ei tehdä pääsääntöisesti rahan vuoksi. Se heijastaa aikaansa siinä missä taide ja mainontakin.

Kieli
Suomi

Sivuja 50
Liitteet 1
Liitesivumäärä 3

Avainsanat
kylttimaalaus, kilpimaalaus, mainonta, taide, tekstausta, sivellintekstausta, pinstriping

THESIS
October 2015
Degree Programme in Design

Sirkkalantie
FI-80100 JOENSUU
+358 13 260600

Author
Liisi Vuorjoki

Title
Sign Painting

Abstract

This thesis studies sign painting and sign painters as professionals in the field of advertising. It has so far been a topic that has been studied only slightly. This thesis studied the history, present and future applications in the field of sign painting. Data for this study was gathered from network sources, various old guide books as well as books and articles dealing with this issue.

In practical part three pieces of work were produced. The author used and explored traditional sign painting techniques and equipment. This part also discusses the relationship between advertising and art. The author interviewed the Finnish key persons of the field of pinstriping and sign painting. Through interviews the author tried to get a picture of what kind of people find their way into painting, what kind of background they have, what their connection with sign painting is, and, above all, how they see the future of crafts. The author have photographed sign paintings, wall paintings and painted shop windows that are visible in cityscape.

Hand-making has risen to a new valuation, and sign painting is growing around the world. When the author started the thesis she saw art and advertising as matters of opposites. Now the author sees them inseparable from each other. Sign painting is a form of art that is not usually made only for money. It reflects time just like art and advertising.

Language
Finnish

Pages 50
Appendices 1
Pages of Appendices 3

Keywords
sign painting, sign writing, advertising, art, lettering, brush lettering, pinstriping

Sisältö

1 Johdanto	6
2 Viitekehys ja menetelmät	7
3 Mainonta ja taide	10
4 Kylttimaalaus – luovaa kapitalismia	13
4.1 Maalatun mainoksen historiaa	13
4.2 Pinstriping	15
4.3 Kylttimaalaus tänä päivänä	16
4.4 Välineet	18
4.5 Kirjasintyypit.....	19
5 Ideasta toteutukseen	22
5.1 Omat aiemmat kokemukset ja työt.....	26
5.2 Kirjasinten harjoittelu	29
5.3 Omat välineeni	31
5.4 Avoinna-suljettu –kyltti.....	32
5.5 Saha	34
5.6 A-jalka.....	36
5.7 Kokeilut erilaisilla materiaaleilla	38
6 Haastattelut	39
6.1 Pekka Wizzard Mannermaa.....	39
6.2 Eero Kumanto.....	41
6.3 Hannu Nivala	42
6.4. Yhteenveto	44
7 Pohdinta	45
Lähteet	48
Liitteet	
Liite 1	Opinnäytetyössä käytetyt kuvat

1 Johdanto

Mainonta kehittyi tarpeesta välittää viesti jonkin tavoitteen saamiseksi. Viestin kohteena on voinut olla tapahtuma, tuote, palvelu tai jokin yleinen asia. Länsimaiden teollistumista ja kaupungistumista seurasi yksilöllistymisen aika, jolloin yhteiskunnan toimialat eriytyivät. 1700-luvulta alkanut teollistuminen toi vaurautta ja uusia tuotteita, mikä johti mainonnan alan ja ammattikuntien kasvuun. Kilpimaalarit, piirtämöt, kirjapainot ja mainostoimistot olivat modernisaation seurausta.

Kylttimaalarit maalasivat ja tekstasivat mainoksia kauppojen julkisivuihin, mainoksiin ja tienvarsi-kyltteihin. Taidot tähän käsityöläisammattiin hankittiin joko oppipoikana tai itse opiskellen. Myös monet taiteilijat piirsivät mainoksia elannokseen, eikä mainosmaailmaa tuolloin pidetty vielä vähemmän arvokkaana. Samat suunnittelun periaatteet, jotka oli opittu taidekoulussa, pätevät myös mainonnassa.

Muutaman vuosikymmenen hiljaiselon jälkeen on kylttimaalaus nyt saanut nostetta uusien tekijöiden myötä. Se on ilmiönä sidoksissa vallitsevaan kulttuuriin ja aikaan. Tietokoneen ääreltä palataan takaisin käsityömenetelmien pariin. Käsityön arvostuksen nousu näkyy myös tee-se-itse -kulttuurin suosiossa. Kylttimaalaukseen pohjautuva pinstriping-raidoitusmaalauksen kulttuuri on pitänyt tätä sivellintekstauksen taitoa yllä Suomessa.

Opinnäytetyössäni pohdin mainonnan ja taiteen sekä kuvan ja sanan suhdetta kylttimaalauksen välinein ja tekniikoin. Pohdinta konkretisoitui kolmeen harjoitustyöhön, jotka suunnittelin ja toteutin projektin aikana. Tutkin ammatin historiaa, nykypäivää ja käyttökohteita tutustumalla alan oppaisiin, kuviin, tekijöihin ja heidän toteuttamiinsa töihin. Haastattelin myös alan keskeisiä vaikuttajia. Haastattelujen avulla etsin maalausharrastajien ja käsityöläisammattilaisten näkemyksiä ja kokemuksia käsityön käyttämisestä tänä päivänä sekä arviota käsintekemisen tulevaisuudesta.

Tarkoitukseni oli myös selvittää, kuinka voisin omassa työssäni yhdistää kahta eri maailmaa: koneella tekemistä ja käsintekemistä, taidetta ja mainontaa. Voinko kenties olla koneavusteinen mainostaitelija?

2 Viitekehys ja menetelmät

Mainontaa on ollut yhtä kauan kuin taloudellista toimintaa. Kuten kylttimaalaukseen käsittelevät oppaat, niin mainonnankin tutkimus on suurimmalta osin amerikkalaista. Pyrin omassa työssäni suomalaiseen näkökulmaan. Kuitenkin talous ja muutkin trendit ovat nykymaailmassa globaaleja, joten mitään jyrkkiä eroja länsimaisissa kulttuureissa ei ole. Suomeen mainonnan vaikutteet ovat tulleet paljolti juuri Yhdysvalloista, vaikka teollistumisen alku sijoittuu Englantiin. (Heinonen, 1999, 379.)

Nyt kuluttamisen huipulla on huomattu luonnonvarojen rajallisuus ja kasvukeskeisen talousajattelun vaikutus päästöihin on johtanut siihen, että individualismin ohelle on arvona noussut yhteisöllisyys. Tee-se-itse –kulttuuri ja kierrätys sekä aineettomat hyödykkeet ovat kasvussa. Ratkaisua etsitään uusista innovaatioista ja toisaalta kulutuksen kohtuullistamisesta. Suuretkin yritykset pyrkivät hyötymään muutoksesta mainostaen kierrätysmateriaalein valmistettuja tuotteitaan ja korostamalla sosiaalista vastuullisuuttaan. Ajan mittaamisen sijaan siirrytään mittaamaan työn tuloksia.

Laadun merkitys kasvaa, kun siirrytään elämäskulttuurista merkityskulttuuriin. Kuluttamisen ominaisuutena on löytää tarkoitus elämälle ja tuote heijastaa omistajansa arvoja. ”*Mainonta on ajan peili*” (Heinonen & Konttinen 2001, 16.) Robottien sanotaan tulevaisuudessa korvaavan ihmisen useilla aloilla. Kylttimaalauksessa teknologia on vienyt suuren osan ammatinharjoittajista jo viime vuosikymmenten aikana. Tietokoneavusteinen suunnittelu ja painoteknologian kehitys on pienentänyt kustannuksia tehokkaasti. Nykyteknologiaa käytetään hyödyksi myös käsityöläisammateissa, vaikka perinteet ja perinteiset työvälineet ovatkin pääosassa.

Käsityöläisyys ei ole kuitenkaan kuollut vaan ammattien harjoittajat jatkavat, vaikkakin huomattavasti pienemmin joukoin. Voi olla että robotitkin osataan tulevaisuudessa ohjelmoida jäljittelemään käsityötä inhimillisine virheineen ja korvaamaan sosiaalista kanssakäymistä asiakkaan kanssa.

Kylttimaalaus on yksi sanoman, viestin välittämisen tapa, joka palvelee jotain valittua tarkoitusta, esimerkiksi tiedonantona tai mainoksena. Viestintä on sanomien välittämistä sekä merkitysten tuottamista ja perustuu arvoihin, niiden markkinointiin tai olemassa olevien arvojen välittämiseen. (Fiske 1992.) Viitekehys korostaa kylttimaalauksessa tekniikan ja mainonnan lisäksi arvojen ja viestin merkitystä. Kylttimaalaus kuvastaa sekä aikaa että tekijöitensä (Kuvat 5 ja 6).

"Mainonta on ajan peili"

Mainonnan kieli
Markkinonitivistintä
Psykologia *Kuvat, värit*
Propaganda *tiedottaminen*
Asenteiden luominen ja muokkaus
Toiminnan aikaansaaminen

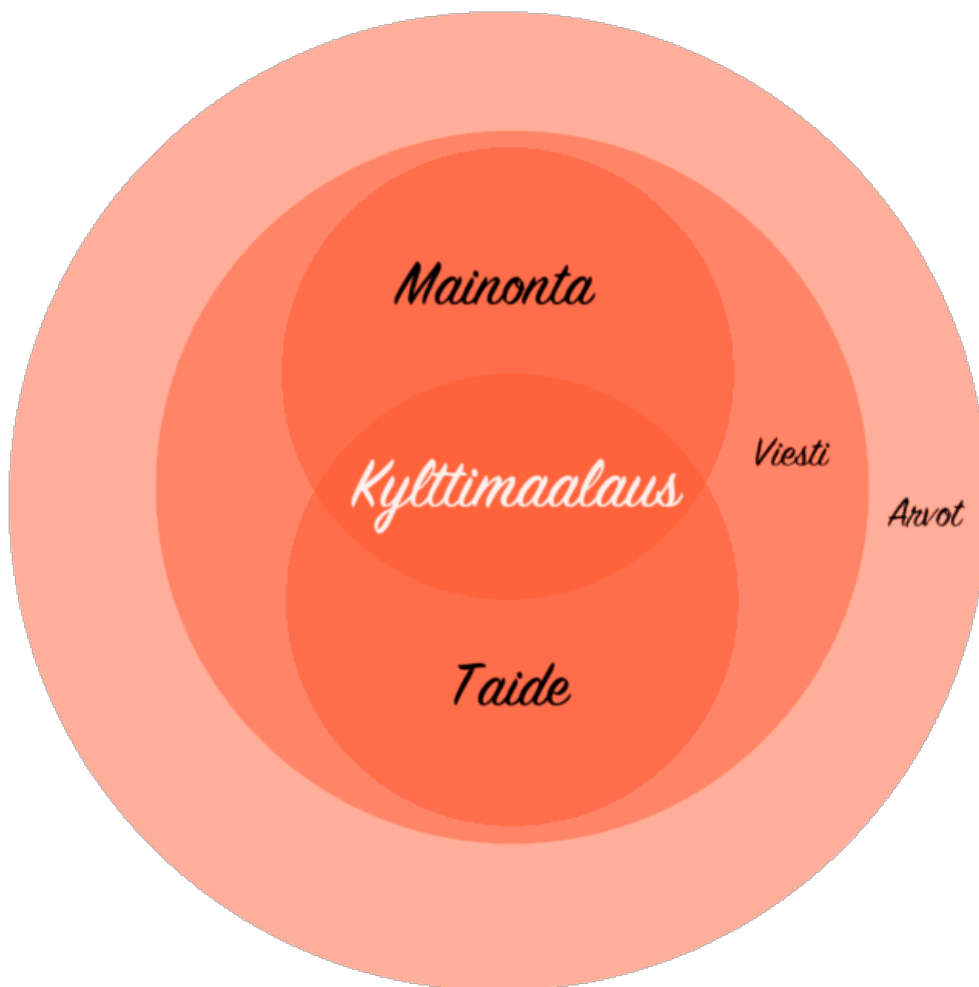
Maailman talous ja tilanne
Markkinatalous
Raha

Tee-Se-Itse -kulttuuri
Leppoistaminen
Kierrätys

Taide
Käsityö = Kulttuuri
Teollisuus

Ite-taide
Katutaide

KUVA 5. Lähtökohtana ajatus kylttimaalauksen tekniikan merkityksestä.

KUVA 6. Kylttimaalaus mainonnan ja taiteen yhdistelmänä, viestien ja arvojen välittäjänä.

Lähdeaineisto koostuu kansainvälisestä verkkoaineistosta, erilaisista vanhoista kylttimaalausoppaista sekä kirjoista ja artikkeleista, joissa aihetta on sivuttu. Olen perehtynyt aiheeseen myös ottamalla yhteyttä alan tekijöihin, haastatteleamalla keskeisiä tekijöitä ja erikoisesti tekemällä itse. Olen kuvannut lisäksi kaupunkikuvassa näkyviä kylttimaalauksia, seinämaalauksia, seinäkoristeita ja erilaisia käsintehtyjä töitä kotikaupunkini Joensuun lisäksi Turussa ja Helsingissä sekä Norjassa (Kuva 75).

Käytännössä olen opetellut erilaisia siveltimen käyttötapoja, tehnyt sivellintekstausharjoituksia, kokeillut erilaisia alustoja, eri värejä. Osana opinnäytetyön prosessia näin tarpeelliseksi koota aikaisemmat työni, joista näkyy kiinnostukseni sanan ja kuvan yhdistämiseen käsityön keinoin viestin välittämisessä sekä erilaisiin materiaaleihin.

Tiedonhankinta osoittautui pulmalliseksi, joten käännyin koulumme asiantuntevan informaation puoleen. Informaatikolta matkaani tarttui kirja suomalaisen mainonnan historiasta. Otin yhteyttä myös yhteen kirjan kirjoittajista, kuluttajaekonomian professori Visa Heinoseen, jolta sain kannustavan vastauksen ja erinomaisia vinkkejä tiedonhakuun.

Tutkimuksellani haen vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

Mitä kylttimaalaus on, mistä se on tullut ja minne mennyt tai jopa kadonnut? Miten tulevaisuudessa voisi nostaa esiin tätä lähes kadonnutta ammattia ja taidemuotoa? Haastattelujen avulla etsin maalausharrastajien ja käsityöläisammattilaisten näkemyksiä ja kokemuksia käsityön käyttämisestä tänä päivänä. Omien harjoitusten avulla pohdin, kuinka voin itse hyödyntää oppimaani ja missä ovat vahvuuteni tulevaisuutta ajatellen. Rungas kuva-aineisto syventää ymmärrystä kylttimaalauksesta ja kylttimaalareista sekä sitoo ilmiön historialliseen kehykseen.

3 Mainonta ja taide

Sanaa mainos edeltävä sana reklaami pohjautuu latinankieliseen sanaan 'reclamare', joka on tarkoittanut torikauppiaiden toistuvia huutoja asiakkaiden houkuttelemiseksi. Suomenkielinen vastine sanalle haluttiin keksiä reklaamin negatiivisen leiman vuoksi. Sana taide on johdettu taitaa-verbistä. Latinassa taide on 'ars', joka sana merkitsee taitoa, taidetta, tietoa tai tiedettä.

Jako ylempiin ja alempiin taiteisiin on perua antiikin ajoilta. Mainonnan on katsottu olevan käyttötaitetta. Moderni mainonta mainostoimistoinen on kasvanut teollistumisen myötä. Teollistuminen sai aikaan nykyisen länsimaisen kulttuurin kehittymisen. Yhteiskunta kaupungistui, toimialat eriytyivät ja koulutus kasvoi. Ihmisten ajattelutapa muuttui yksilökeskeisemmäksi. 1880-luvulta lähtien alkoivat mainostoimistot toimia yritysten hyödyksi. Monet taiteilijat saivat elantonsa mainoksia suunnitteleminen ja piirtämällä, kun ne aiemmin olivat olleet lähinnä tekstiä sisältäviä ilmoituksia (Kuva 7). Tekstittäjinä puolestaan toimi kirjailijoita. (Heinonen & Konttinen, 2001.)

Milloin sai alkunsa taide, milloin mainonta? Molemmat pohjaavat kauas taakse päin. Mainonnan ajatellaan kuitenkin olevan jotakin, joka sai alkunsa teollistumisen myötä, taiteen kultakausia koettiin jo ennemmin. Taiteen kokeminen on yksilöllistä, siihen ei ole absoluuttista totuutta. Mainontaa on helpompi tutkia, koska se on helpompi määritellä. Yritän hahmottaa asiaa pohtimalla mainonnan ja taiteen eroja ja yhtäläisyyksiä.

Mikä erottaa mainontaa ja taidetta? Näennäinen vapaus. Joskus tavoitteellisuus, joskus suunnitelmallisuus. Työn lähtökohta ja oma tai toisen tarve. Joskus se voi olla kaupallisuus, mikä ei ole niin selvää nykyisin. Työllistymismahdollisuudet ovat ehkä ainoa fakta ja sekin muuttuu alojen yhdistyessä. Mainos tehdään harvemmin käsin, kun taas taide yleensä tehdään käsin.

Taide saa järkyttää, mutta mainos ei liian voimakkaasti. Toki taiteenkin tulee noudattaa lakia mutta mainontaa koskevat sen lisäksi monet säännöt ja valvonta. Ehkä tämä on suurin ero ja taiteen etu: tuoda kaunistelematta asiat esille.

STARCKJOHANN

GOOD YEAR

BILLOOZ

D. Eskonen ja Sump.
Huone-, Kyllti- ja Koriste-maalari,
HELSINKI.

D. Suorinen.
Huone-, Kyllti- ja Koriste-maalari,
HELSINKI,
19 Mikonkatu 19.

Hasselgren & Löf
toimittaa kaikkia
maalari-ammattiin
kuuluvia töitä.
Erityisyys:
KYLTTIMAALAUUS.
Hienompia ja yksinkertaisempia kylttitöitä tehdään.
Valmiita kylttejä on alituissa varastossa.
50 Aleksanterinkatu 50.
Telefooni 1213.

H. G. FORSSTRÖM
Ajokalu-, Kyllti- ja Koriste-maalari
HELSINKI.
8 Yrjönkatu 8.
Telefoni 1453.

KUVAT 8-27. Maalattujen mainosten kultakausi näkyy Helsingissä kokoelman kuvissa.

Mikä sitten yhdistää mainontaa ja taidetta? Wikipedia kertoo mainonnan olevan yhden taiteen alalajin eli taideteollisuuden osa. Molemmissa tehdään kuvia ja sanoja näkyväksi yleisölle. Pyritään vaikuttamaan, herättämään tunteita ja ajatuksia, provosoimaan, viihdyttämään ja manipuloimaan. Mainoskin vetoaa tunteisiin ja koskettaa, varsinkin televisiomainos on siihen hyvä väline. Mainos on yleensä aina kaupallinen, ellei ole kyseessä yhteiskunnallinen mainos, jolla pyritään valistamaan tai tiedottamaan. Tosin silloinkin tähtäimenä on raha tai sen säästyminen vaikkapa liikenneturvallisuutta lisäämällä.

Minkä tahansa ammatin harjoittaminen jollain tapaa tähtää elannon saamiseen. Taidetta tuoteistetaan, koska julkinen rahoitus ei kaikkeen riitä. Taiteilijat ovat aina myös tehneet tilaustöitä. Usein luovan alan tekijät kuitenkin vierastavat kaupallisuutta. Se saattaa liittyä omaan kulttuuriimme ja vaatimattomuuden ihannointiin. Taideteoshan on osa itseä, eikä itseään saa tuoda esille saatikka kehua! Viime vuosina on kuitenkin syntynyt uutta kulttuurimanagerikuntaa tekemään markkinointia. Ehkä taiteilijan vapaus on sama kuin yrittäjän vapaus, siihen sisältyy paljon työtä ja velvollisuuksia.

4 Kylltimaalaus - luovaa kapitalismia

4.1 Maalattun mainoksen historiaa

Käsinmaalattuja kylttejä ja mainontaa on ollut olemassa niin kauan kuin on ollut kirjoitustaitoa. Varsinainen kultakausi ajoittuu teollistumisen aikakaudelta aina 1960-luvulle saakka. Kylltimaalarit ovat paitsi maalaajia ja kultaajia myös kirjasinten suunnittelun asiantuntijoita. Kylttejä (Signs=merkkejä) on maalattu antiikin ajoista saakka. Kuvallisia kylttejä käytettiin, koska lukutaito oli harvinainen. Vaaleista ja gladiaattoreiden kilpailuista ilmoitettiin ensimmäisellä vuosisadalla seiniin maalaamalla. Tältä ajalta on peräisin länsimaisen typografian perusta.

Länsimaissa kylttien maalaaminen yleistyi yhdessä lukutaidon kanssa (Caslon, Baskerville). Kylltimaalauksen kehittyminen käsityöläisammattina johti ensimmäisten kylttimaalauksen oppaiden painamiseen 1800-luvulla. Monet tuolloin julkaistuista kirjoista ovat erinomaisia oppaita vielä tänäkin päivänä. Termi "signwriter" on mainittu (britti)kirjallisuudessa ensimmäisen kerran 1792.

Seuraavan sadan vuoden ajan kylttimaalareille oli valtava kysyntä. Osa sai oppinsa oppipoikina, osa kouluttautui alan kouluissa ja toiset opiskelivat alan itsenäisesti. Osa työllistyi valtiolle tai armeijalle toiset taas työllistyivät maalaamalla liikeyrityksille. Alan koulutuksen saaneet saivat perustiedot myös heraldiikasta ja maalasivat sekä kultasivat vaakunoita ja kilpiä (Kuvat 8-27). (Gregory 2015.)

Kylltimaalaus on pohjimmiltaan tiedon ja merkityksen siirtoa. Oli sitten kyse heraldisesta vaakunasta tai tavaramerkistä, tavoitteena on ollut esitellä tai edistää jonkin ideaa, merkitystä tai tuotteita.

The successful shop owners are those who mix brains with their paint, and realize that it is as important to be able to influence a customer, for his own benefit, as it is to know how to form the letter S correctly. (Matthews 1954, 110.)

Tunnusomaista ammatille on one-stroke lettering, joka nimensä mukaisesti on nopea kerralla maalattava tyyli, jota on käytetty nopeissa ja halvoissa töissä. Jokaisella maalarilla on tässä oma tyyliinsä, joka ei ole minkään kirjasintyyppin kopio ja joka maalataan nopeasti ilman luonnostelua. 1960-luvulla hevospilailuiden tulokset ja vedonlyöntitulokset maalattiin tätä tyyliä käyttäen. (Gregory 2015.)

Monet taiteilijat Suomessa elättivät itsensä maalaamalla mainoksia, kylttejä, koristeita.

Suomalainen taideteollisuus ja reklaamitaide elivät upeaa nousukautta 1900-luvun alussa. Ammattilaisten määrän kasvaessa perustettiin vuonna 1911 Suomen koristetaiteilijoiden liitto Ornamo, johon liittyi kuvittajia ja reklaamipiirtäjiä. Ornamo järjesti 1916 Suomen ensimmäisen Kuvitus- ja reklaamitaidenäyttelyn Ateneumissa. (Heinonen & Konttinen 2001, 27.)

Mainonnan alaa palvelemaan Suomessa on koulutettu mainospiirtäjiä ja mainoshoitajia 1930-luvulta lähtien mm. Myynti- ja Mainoskoulussa, nykyisessä Markkinointi-instituutissa. (Markkinointi-instituutti, 2015.) Tätä ennen koristemaalareita oli vuodesta 1871 lähtien kouluttanut Veistokoulu, Taideteollinen Korkeakoulun ja Aalto-yliopiston edeltäjässä. Maalustaiteen harjoittajat ovat etsineet elantoa mainonnasta ja julkaisuista. Suomen taidepiirtäjäliitto Grafia on perustettu 1933. (Heinonen & Konttinen 2001.)

Tilastoissa 1920- ja 1930-luvuilta voi nähdä että kilpimaalauksen ammattina harjoitti Helsingissä yhteensä nelisenkymmentä maalaria sukupuolijakauman ollessa yllättävän tasainen. Naisten roolista ammattikunnan sisällä ei ole tietoa. (Suomen virallinen tilasto 1920.)

1900-luvun taitteessa suomalaisissa julisteissa alettiin yhdistää kuvaa ja tekstiä. Käyttögrafiikan mestareina mainitaan Alexander Federley ja Oscar Furuhjelm joista jälkimmäisellä oli oma mainostoimisto vuosina 1910-1911. (Londen, Enegren & Simons 2007.) Julisteissa on 30-luvulle saakka nähtävissä paljon yhteistä maalattujen kylttien kanssa. Siitä eteenpäin kuvan merkitys kasvoi ja julistetaide alkoi selkiytyä omaksi lajikseen. Tosin käsin tekstatuissa kirjasimissa yhtäläisyys näkyy pidemmällekin, aina 60-luvulle saakka.

Mikä sitten erotti kilpimaalarin ja graafisen taiteilijan? Epäilemättä koulutus, näkemys sommittelusta, värien käytöstä jne. näkyi. Toisaalta käytännössä monen kylttimaalarin on pitänyt osata kyltin toteutus mainoslauseiden, layoutin ja värien suunnittelusta valmiiksi erilaisia tekniikoita hyödyntäen:

Liikekilpien suunnittelussa tehdään meillä alati sovittamatonta syntiä, johon mainosmiesten tulisi puuttua. Harvassa kilvessä meillä näkee taiteilijan käsialaa tai edes varmaa muoto- ja värisilmää, siitä puhumattakaan, että ne sopeutuisivat ympäristöönsä, noudattelisivat silmää loukkaamatta, mutta silti myötätuntoista huomiota vaatien sekä viereisten kilpien että koko talon fasaadin arkkitehtuuria, värisointua jne. (Rautavaara 1928, 130.)

Aikansa parhaita kotimaisia kyltti- sekä koristemaalareita työskenteli mm. R. Hirvikallion maalauksissa ja S. Wuorion liikkeessä. Töistä on olemassa suhteellisen paljon materiaalia kuva-arkistoissa.

4.2 Pinstriping

Koriste- ja kylttimaalareiden kehittämästä tyylistä kehittyi oma lajinsa pinstriping, eli raidoitusmaalaus. Pinstripingissa kuvio muodostuu ohuista viivoista, usein sword-siveltimellä toteutettuna. Pääasiallisia käyttökohteita ovat perinteisesti moottoriajoneuvoja mutta kuten kylttimaalauksessakin, voivat käyttökohteet olla mitä moninaisemmat. (Kuvat 28 ja 29.)

Tämä maalauskuulttuurin laji lähti kukoistukseensa 1950-luvun Kaliforniasta. Olennaisena osana kustom-kulttuuriin kuuluvat Tiki-kulttuuri, tatuoinnit, autot, musiikki, vaatteet, pin-up ja ylipäänsä hyvin katu-uskottava asenne. Alan legendoina mainitaan Von Dutch, jonka taiteesta tämä kulttuuri alkunsa. Von Dutch eli Kenny Howardin juuret ovat kylttimaalauksessa. Hänen isänsä oli Los Angelesilainen kylttimaalari Wally Howard. Toisena vaikuttajahahmona mainitaan usein Ed "Big Daddy Roth" jonka kuvastoa ja tyyliä on luultavasti nähnyt runsaasti asiaan vihkiytymätönkin. (Mannermaa 2010, 12; Wikipedia 2015.)

Raidoitusmaalauksessa käytetään myös apuvälineitä. Beuglerin patentoimia raidoittimia on ollut saatavilla 1930-luvulta saakka. Kylttimaalarit käyttivät tätä työkalua apuna suorien viivojen tekemiseen, kaareviin linjoihin se taipui huomattavasti huonommin. Raidoitusmaalauksesta ja scroll-kuvioiden maalauksesta löytyy tietoa lisää vanhoista oppaista, esimerkiksi the Art of Letter Painting Made Easy (Badenoch, 1888) tai A textbook on lettering and sign painting (International Correspondence Schools 1902).

KUVA 28. Leipomon auto 1910 luvulla.

KUVA 29. Pekka Mannermaan taidonnäyte erilaisin tekniikoin.

4.3 Kylttimaalaus tänä päivänä

Maailmalla on ollut useita kylttimaalaukseen valmistavia kouluja, joissa käytettyjä oppaita on edelleen saatavilla. Nykyään maailman ainoa tutkintoon valmistava koulu on Los Angelesissa sijaitseva Los Angeles Trade Technical College, jossa opettajana toimii sekä Sign Painters -kirjassa että elokuvassa haastateltu Doc Guthrie. Guthrien mukaan osallistujien määrä on nykyään suuri, mitä se ei aina ole ollut. Osallistujien ikä vaihtelee 17 ja 80 välillä. Monella on graffiti-tausta, osa on taustaltaan graafisia suunnittelijoita. (Levine & Macon 2013, 22-24.)

Kasvava käsin tekemisen arvostus näkyy kaikessa aina käsintehtyä suklaasta graafiseen suunnitteluun. Muotoilijoiden uusi sukupolvi pakenee tietokoneelta tehdäkseen jotain mitä koneella ei voi tehdä. Käsin piirretty kirjainmuotoilu on tulossa takaisin. (Bosler 2015.) Erilaisia lyhyempiä kursseja pidetään ympäri maailmaa, myös Suomessa. Opetusta on myös oppilaitoksissa joidenkin maalausopintojen ohessa (DropCap 2015).

Nyt vaikutteet kulkevat Amerikasta ja Englannista kohti Eurooppaa, kun alun perin mainonta ilmiönä levisi Euroopasta Amerikkaan. Kasvava joukko ihmisiä on innostunut kokoamaan talteen vanhoja haalistuneita seinään maalattuja mainoksia valokuvien. Näistä haalistuneista maalauksista käytetään nimeä Ghost Signs. Aiheen ympärillä on facebook-ryhmiä, nettisivustoja ja opastettuja kävelykierroksia, joskaan ei vielä Suomessa. (Best Dressed Signs 2015.) Maalatut seinämainokset toimivat ennen yrityksen tai tuotteen mainoksena jopa vuosikymmeniä. Suomesta seinämaalaukset ja -mainokset ovat nyt lähes kokonaan kadonneet. (Vesalainen 2013.) Joitakin uusia kylttimaalaustekniikoin tehtyjä maalauksia ja kultauksia on ilmestynyt katukuvaan Suomessa. (Kuvat 30-33.)

Kulttuuriala ja luovat alat ovat kasvaneet ja ovat EU:n alueen kolmanneksi suurin työllistäjä (EY 2014). Uusia mahdollisuuksia syntyy eri alojen lähentyessä toisiaan. Ostovoiman heikentyminen säteilee kaikille aloille, kuitenkin pienet käsityöläisyrietykset uskovat kasvuun sekä myynnin ja markkinoinnin avulla että uusia tuotteita ja palveluita kehittämällä (Lith 2015, 25).

KUVAT 30 ja 31. Pyöräliike StyleRide, kultaus näyteikkunassa ja kyltti, toteuttajina Ari Sinkkonen ja Oka Laine.

KUVAT 32 ja 33. Hiusputiikki Pinkki Paplari, kyltti ja näyteikkunan maalaukset, toteuttajana Timo Lindholm.

4.4 Välineet

Yritin löytää suomenkielisiä vastineita oppaissa käytetyille välineitä ja tekniikoita kuvaaville sanoille. Kaikille en vastineita löytänyt vaan olen ne suomentanut kuvailemalla niiden käyttötarkoitusta. Kaikkein tärkeimmät välineet kylttimaalauksessa ovat siveltimet ja maalit.

Suomenkielinen sanasto

Välineet ja tekniikat

Lettering = Tekstaus, kirjainmuotoilu

Hand Lettering = Tekstaus, käsin tekstaus

Brush Lettering = Sivellintekstaus

One-Stroke = Kerralla maalattava (teksti tai kirjasin)

Sign paint, sign write = Molemmat merkitsevät kylttien maalausta, jälkimmäinen korostaa kirjoitussellisuutta joka tulee esiin hyvin script-tyyleissä

Mahlstick = Tukikeppi, kikkakeppi - käytetään tukena maalattaessa

Wipe-out -tool, virheiden pyyhkimiseksi tarkoitettu kumipäinen työkalu

Sable Pencil/Writer/Chisel = Soopelinkarvasivellin, ehkä tärkein työväline

One-Stroke Brush = erikoissivellin

Sword = Viivan, raidoituksen tekemiseen soveltuva sivellin, käytetään pinstripingissa, straippauksessa

Pencil Striper = Kuten yllä, mutta ohuempi

Gilding Tip = Kultauشارja

(Swan) quill = Sulkaan tehty sivellin

Laadukkaimmat siveltimet tehdään yhä käsityönä, usein soopelin tai muun eläimen (näätä, kärppä) karvasta. Siveltimessä on kolme osaa: karva, varsi joka on yleensä lehtipuuta ja metallinen holkki joka näitä yhdistää.

Siveltimet on luokiteltu koon mukaan 1-12, pienimmästä suurimpaan. Koot vastaavat eri sulkakynien kokoja kuten Lark, Crow, Duck, Goose, Swan and Condor. Sulkaan tehtyjä siveltimiä valmistetaan myös yhä. Sword-sivellin on erityisesti pinstriping harrastajien käyttämä työkalu. Synteettisten siveltimien käyttö on paikallaan töissä, joissa laadukkaampi sivellin kärsii kuten karkeilla pinnoilla. Tarpeen mukaan käytetään monenlaisia välineitä kuten esimerkiksi telaa. Käytön ja puhdistuksen jälkeen sivellin öljytään jotta se säilyy hyvänä. Siveltimien ja muiden mainittujen välineiden lisäksi käytetään myös kynä- tai maaliruiskua.

Tyypillinen ja suosittu kylttimaalareiden käyttämä maali on 1 Shotin Lettering Enamel. Väreja on tarjolla 44. Suomessa emalimaaleja myydään pienoismallien maalausta varten todella pienissä purkeissa esimerkiksi Humbrol, Revell ja Xtracolor. Vaikka väreja voi sekoittaa, ne eivät noudata minkään väriopin mukaista logiikkaa. Valmistajan mukaan yksittäisten värien pms-ohjeen saa heiltä tiedustelemalla (Ask Louie 2015).

4.5 Kirjasintyytit

Kylttimaalauksessa tärkeimpiä käytettäviä kirjasintyyppiä on kolme, joista voidaan käyttää suomenkielisiä vastineita:

1. Plain Egyptian (Gothic/Plain/Block Letters) Groteski
2. Thick and Thin (Sans serif Roman) Kaksivahva
3. Script (Handwriting) Käsinkirjoitus, Käsialakirjoitus, Script

Plain Egyptian – Groteski

Groteski muodostaa pohjan kaikille muille. Aluksi on syytä mitata kirjaimet kunnes mittasuhteet tulevat tutuksi. Kaikki viivat tai siveltimenvedot ovat samanlevyisiä ja -painoisia.

Viivan paksuus on yksi siveltimen veto. Normaali kirjain on viidestä seitsemään vetoa korkea.

Viisi leveää kirjainta: AMOQW (ÄÖ) 5 vetoa leveä

Viisi kapeaa kirjainta: EFJLS 3 stroke leveä

Normaalit: 15 muuta + numerot (pl 1) 4 stroke leveä

Puolet normaalista leveydestä: I

Viiden leveän kirjaimen lisäksi kirjaimet C, G ja V ovat hieman normaalia leveämmät.

Raskaan kirjaimen (BOLD) korkeus on neljä, kevyen kahdeksasta kymmeneen.

Laajennetussa leveyttä on puolet enemmän kuin normaalissa (extended)

Tiivistetyssä puolestaan puolet vähemmän (condensed)

KUVA 34. Köysitehdas Manillan maalattu nimi.

Suorat kirjaimet sijoitetaan kauemmaksi toisistaan kuin avoimet (A, V, L, T)
Saman välimatkan sijasta pyritään pitämään sama määrä tyhjää tilaa kirjainten ympärillä.

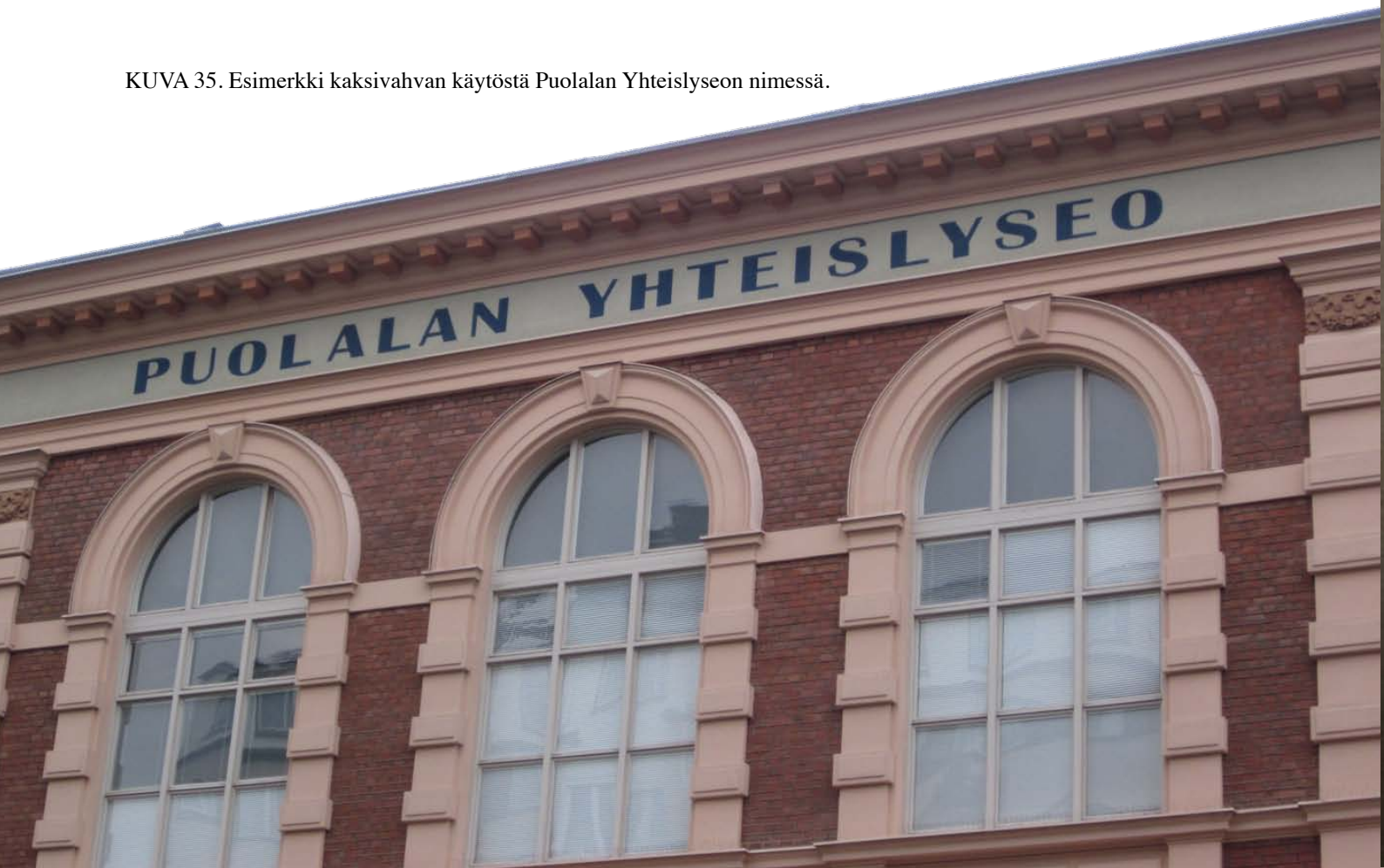
Thick and Thin – Kaksivahva

Paksun ja ohuen viivan oikein käyttö on tärkeää. Vaakalinjat sekä alas vasemmalle leikkaavat linjat ovat ohuet, lukuun ottamatta kirjainta Z jossa leikkaava linja on paksu. Alas oikealle leikkaava linja on paksu. Pyöreät ja terävät kirjaimet (O, A) laajenevat hieman peruslinjan yli etteivät näyttäisi pienemmältä kuin suoralinjaiset.

Script – Käsinkirjoitus, käsialakirjoitus

Script on myös hyvin tärkeä tyyli, joka on nopeasti maalattava ja näyttävä yhdistettynä johonkin muuhun perustekstaukseen. Tämä on tyyleistä helpoin ja vapain. Monilla on opittua pohjaa koulun kaunokirjoitusharjoituksista, josta nyt ollaan luopumassa opetuksessa. Tässä tyyliässä on eniten mahdollisuuksia oman persoonallisen tyylin kehittämiseen.

KUVA 35. Esimerkki kaksivahvan käytöstä Puolalan Yhteislyseon nimessä.

MAINOSTEKSTAAJA

Tekstaustaito on ammattina siirtynyt henkilökohtaisen opetuksen kautta nuoremmille. Tämä on luonnollisin ja tehokkain tie, jota ei muilla keinoilla voida korvata. Alkuopetuksen saaneiden on kuitenkin työskenneltävä ututterasti saavuttaakseen nopeutta ja varmuutta, sekä kehitettävä kirjaimiston tuntemusta ja tyyliä. Tekotapa on määrännyt eri tyylien synnyn kautta aikojen. Taitavat mainostaiteilijat ovat meidän päivinä luoneet uusia muotoja pyrkiessään selvyyteen, tehoon ja nopeaan suoritustapaan. Tekstityylit ovat kuitenkin määrättyjen lakien alaisia ja väkivaltainen poikkeaminen niistä alentaa useimmiten tekstimainoksen tehoa tehden sen vastenmieliseksi ja epäselväksi.

Jokapäiväisessä elämässä voimme helposti todeta, että valtaosa mainosmiehistä ei tunne riittävästi niitä periaatteita, joiden pohjalta syntyy tyyliä ja tehokas nykyaikainen mainosteksti. Pääasiallisimpana syynä tähän on ollut pätevän mallikirjaimiston puute. Sekalaiset painokirjaimet sekä lukuisat ulkolaiset ja kotimaisetkin tekstaustapaat ovat vain sekoittaneet aloittelevan sivellintekstaajan käsitteitä.

Tosiasia on kuitenkin, että hyvätkin kirjat varsin vähän ottavat huomioon mainonnan tarpeita, ja niiden mallikirjaimistot, useinkin vain muutaman millimetrin korkuisina, eivät tuo esiin kirjainten perusominaisuuksia riittävän selvästi. Ja mikä on myös otettava huomioon, ne ovat useimmiten rakenteeltaan *soveltumattomia mainosmiehen työvälineille*.

Sopivien jäljennösmenetelmien puute on ollut tähän asti eräänä esteenä mallikirjaimiston julkaisemiseksi näyttely- ja ikkunamainosmiesten tarpeisiin. "Silk-Screen"-menetelmä, jota tässä on käytetty, on tehnyt sen mahdolliseksi. Kirjaimisto on valittu alan ammattimiesten ohjeiden ja toivomusten mukaisesti, mutta ei pyri olemaan täydellinen. Salkun muotoon suunniteltuna voidaan sitä kuitenkin lisätä myöhemmin, jos se osoittautuu tarpeelliseksi.

Oikotietä tekstauksen oppimiseen ei ole, mutta toivomme, että tämä mallikirjaimisto on apuna niille, jotka tämän taidon aikovat hankkia ja myös niille, jotka aikovat taitoansa kehittää.

Helsinki, helmikuussa 1950.

F. K. Jaskari

Eino Halén

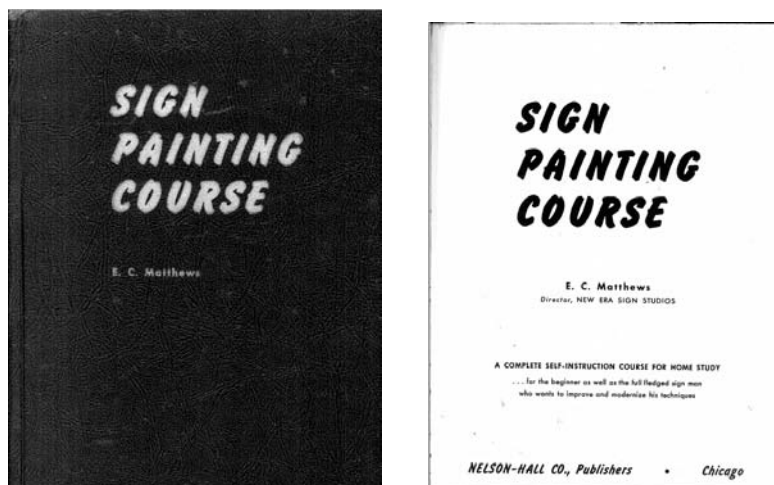
5 Ideasta toteutukseen

Tavoitteena oli tutustua sekä perinteiseen että moderniin kylttimaalaukseen, sen välineisiin ja tekniikoihin omien harjoitusten kautta. Pohdin myös taiteen ja mainonnan suhdetta. Onko taidetta vailla taloudellista tavoitetta olemassakaan vai halutaanko ylläpitää taiteilijan myyttiä? Onko taide automaattisesti eettisempää kuin mainonta, vai pyhittääkö taiteen tarkoitus keinot? Onko raha paha? Voiko mainos välittää tärkeitä sanomia, tuoda yhteiskunnan epäkohtia esille? Näitä pohtiessani jouduin tarkastelemaan omia ennakkoasenteitani.

Omien harjoitustöiden ja suunnitelmien kautta pyrin saamaan pohjaa ja ratkaisua taiteen ja mainonnan yhdistämisestä. Toivottavasti tämä toimii jonkinlaisena innoittajana myös muille aiheesta kiinnostuneille.

Koulutuksessamme suunnittelu ja sen pohjalla oleva ajatus ovat pääasiassa. En ole saanut koulutusta pintakäsittelyalalle enkä puumuotoiluun, ja pyrin siksi olemaan armollinen tuotoksiani kohtaan.

Paras tapa tutustua alan oppaiden sisältöön on tuoda ne käytäntöön. Pääasiassa tukeuduin jo aiemmin mainittuun harrastajien hyväksi mainitsemaan opaskirjaan Sign Painting Course, joka on tarkoitettu nimenomaan kotiopiskeluun. Toinen erinomainen tiedonlähde oli brittiläisen kylttimaalarin Richard Gregoryyn nettisivu. Inspiraation lähteinä toimivat lukuisat kylttimaalareiden blogit ja nettisivut (Kuvat 39-42).

KUVA 39. Opaskirja kylttimaalauksen kotiopiskeluun.

Colt Bowden/ MAC Sign Painting

A sailor of the creative sea through the ebb and flow of life. Many pursuits entail and here is a list as follows: Doodling, Thinking, Painting, Photographing, Skateboarding, Designing and Enjoyment of Life in general.

Dan Madsen/Dusty Signs

Dan is a 3rd generation sign painter carrying on the craft of his grandfather and great grandfather.

KUVA 41. Kooste, Dusty Signs

KUVA 42. Kooste, Anna Garforth.

Anna Garforth

Anna Garforth is a multidisciplinary artist combining traditional graphic design elements with photography, art, and styling to create unique visuals.

5.1 Omat aiemmat kokemukset ja työt

Alun perin koulutukseen hakeutuessani pohdin valintaa kuvataiteen ja graafisen suunnittelun välillä. Toimittajaäidin ja kuvataiteilijaisän jalanjäljillä oli luonnollista kenties valita graafinen suunnittelu. Ennen opintojen aloittamista olinkin tehnyt joitakin julisteita ja mainosmateriaaleja käsin vain kopio-konetta hyödyntäen. Opintojen myötä suunnittelu ja toteutus siirtyivät käsityöstä tietokoneavusteiseen suunnittelutyöhön.

Aiemmissa vaatetusalan ammattiopinnoissa olin saanut parhaat palautteet suunnitteluun liittyvissä tehtävissä, ja kun tulin hyväksytyksi muotoilun koulutusohjelmaan koin sen silloin olevan elämäni parhaita hetkiä. Aiemmat kokemukset voi tässä vaiheessa koota yhteen ja huomata että niistä muodostuu omanlaisensa kokonaisuus joka kertoo minusta ja viitoittaa eteenpäin (Kuva 43).

Käsintehdyistä töistä Elola-juliste oli saanut taustaa Petroskoin koristeveistokurssilta. Suunnittelukokemusta oli jo jonkin verran tuossa vaiheessa sekä opintojakin. Apajalahden luontopolkukylttiä ei tullut suunniteltua sen kummemmin, joten maali alkaa nyt, neljän vuoden jälkeen rapistua. Tässä tekemisen vaiheessa on hyvä testata kuinka kauan oikeilla välineillä tehty työ kestää.

Oma kuvataideharrastus taustalla ja puu materiaalina ovat erityisen kiinnostuksen kohteena. Jalkapallon pelaajat - maalausarja puulle on ollut tärkeä työ. Olen tehnyt myös erilaisten esineiden maalausta, kuten Kannusarja, jota työtä jatkan. Muista materiaaleista olen saanut monipuolisen kokemuksen myös vaatetusalan koulutuksessa ja erilaisilta kursseilta. Kirjonta, kankaanpainanta ja muovailu – näitä kaikkia voi tässä hyödyntää. Esimerkkikuvia erilaisista materiaaleista toteutetuista teksteistä on Kägi-teksti muovailuvahasta aikakauslehdessä. Kuvan ja tekstin yhdistämisestä esimerkkinä ovat piirrookset omista lapsista. R A U R.

Koulun julkisivun seinämaalausprojekti 15 vuotta sitten ei toteutunut suunnitelmista ja hyvästä yrityksestä huolimatta. Mukaan seinämaalausprojektiin oli lähdössä useita tahoja ja toteuttajaksi oli tulossa, ja lupautunut jo silloin kansainvälistä tunnustusta saanut kotimainen taiteilija Silja Rantanen. Hän oli toteuttanut teoksen Tukholman lentoaseman lennonjohtotorniin. Silloin elettiin vielä pääasiassa etanapostiaikaa ja kirjoitin kirjeen Rantaselle, joka oli vastauspostissaan ja puhelussaan kannustava ja hankkeesta kiinnostunut. Kohteena oleva rakennus päädyttiin sittemmin purkamaan eivätkä omatkaan diplomaattineuvottelijan taidot olleet kovin hioutuneet. Neuvottelutaitoja olisi tarvittu silloisen kaupungin seinien omistajan, teknisen viraston johtajan vakuuttamiseen.

Kiinnostus graffiteihin ja katutaiteeseen on kulkenut mukana siitä saakka kun ensimmäistä kertaa junan ikkunasta ala-asteen Helsinkiin suuntautuneella luokkaretkellä niitä näin. Elämäni vaikuttavimman taidekokemuksen koin kaksi vuotta sitten Norjan Stavangerin NuArt-katutaidefestivaaleilla.

Marraskuussa 2014 löysin sattuman kautta trailerin elokuvasta Sign Painter. Tiesin välittömästi löytäneeni aiheen opinnäytetyötäni varten. Tässä aiheessa yhdistyivät kuva ja sana sekä taide ja mainonta. Oli selvää että pyrin tekemään myös puuttuvat työharjoittelut niin, että ne liittyvät aiheeseen. Suunnittelin ja tein kyltit tekstiiliverkkokauppa Käpyselle ja videotuotantoyhtiö Korpipajalle. Tein

APAJALAHDEN LUONTOPOLKU

dola

VANHAT SANAT. UUDET SÄVELET

27.11 klo 14

Mikaeli, kamarimusiikkisali

Laulajat:
Mammi Koskela, Hannu Pesonen,
Evelina Pietarinen, Tiia Rautainen,
Salla Seppä, Kirsi Suovakka,
Kirsi Luutinen, Laila Vuorjoki, Elio
Vuodistieppo,
Riku Elo

liput
10€/4€

TRIMMAUSLIKE

Ti Amo

Aoinna

WWW.TRIMMAUSLIKE.TIAMO.COM
SATU LAATIKAINEN 045-6521901
TRIMMAUSTIAMO@LUUKKU.COM

Käpynen

KANGASVERKKOKAUPPA JA KUOSISUUNNITTELIIMO

kyltin myös Jukan Antiikille (Kuva 44). Lisäksi tein A-jalan sekä pienemmän kyltin trimmausliike TiAMolle, jossa työssä pääsin kokeilemaan kuvion sahausta. Lisäksi tein suunnitelman verhoomolli- ke Verhoomopajalle toteutettavasta A-jalasta.

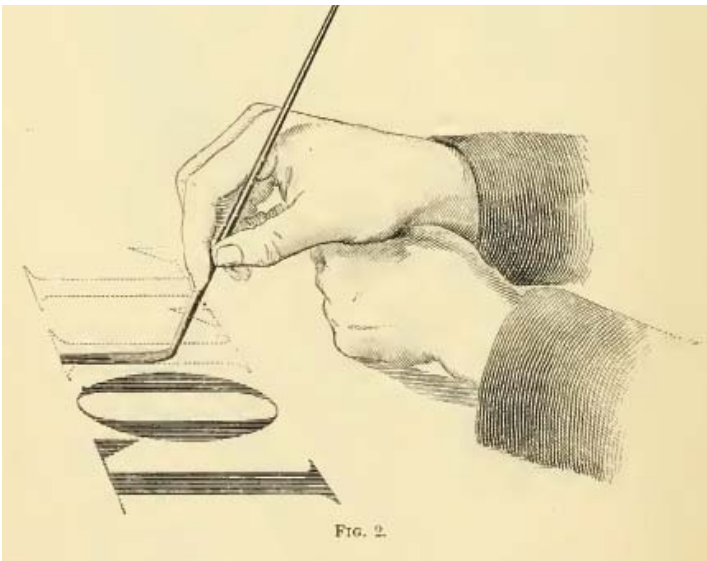

KUVA 44. Vanha valurautainen teline, johon pääsin maalaamaan Jukan Antiikille.

5.2 Kirjasinten harjoittelu

Groteski-Kirjainten huolellinen opettelu kannattaa koska se toimii kaiken pohjana. Vaikeimmat kirjaimet ovat pyöreät kuten O ja S. Olet päässyt vaikeimman vaiheen yli, kun saat tehtyä hyvin nämä kirjaimet.

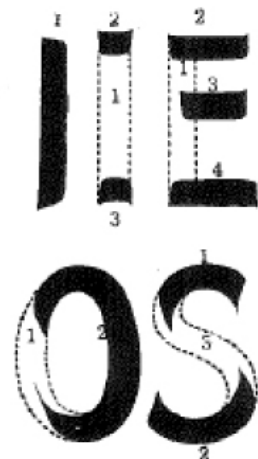
Ennen varsinaista sivellintekstausta kannattaa opetella (perus)siveltimen vetoja käyttäen kunnollista tekstaussivellintä (Kuvat 45-47). Itse koin sopivaksi harjoitusaluslaksi liitutaulun johon harjoittelin käyttäen maalausnesteinä vettä. Näin säästin sekä paperia että maalia. Tosin virheitä taikka onnistumisia ei tällä tavalla kauaa pysty tarkastelemaan.

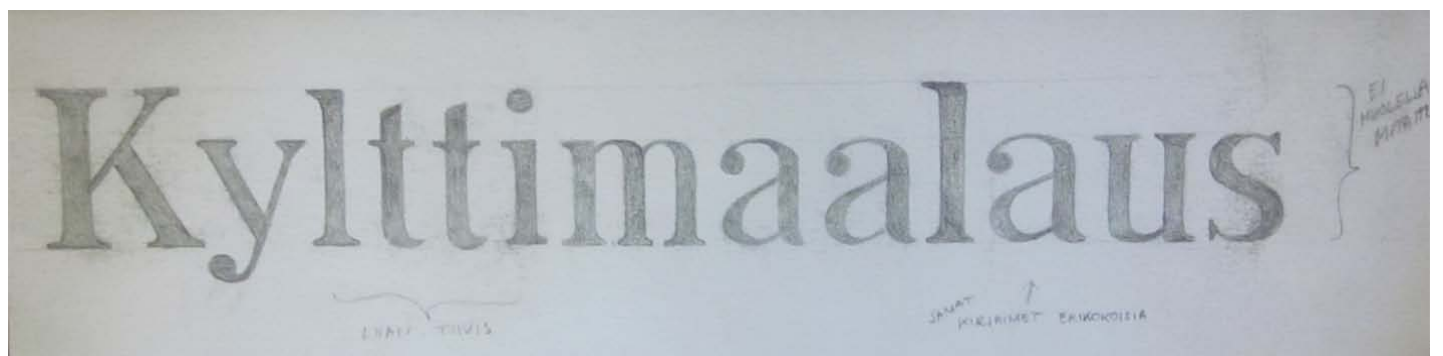
KUVA 45. Oikea siveltimen asento ja käden tukeminen.

KUVA 46. Viivaimen käyttäminen apuna suoran linjan maalaamiseen.

KUVA 47. Siveltimen vedot harjoittelua varten ja kirjainten koon suhteita.

KUVA 48-50. Harjoituksia.

5.3 Omat välineeni

Maaleja ei Suomesta saa kovin monesta paikasta. Tilasin ensimmäiset maalini ja siveltimet Pinstripping Finland -verkkokaupasta Seinäjoelta ja verkkokaupasta Englannista. Ajatuksenani oli hankkia mustan ja valkoisen lisäksi perusvärit, joista voin sitten itse sekoittaa oikeat sävyt. Ishot lettering -maalit eivät kuitenkaan käyttäydy minkään tunnetun väriteorian mukaisesti. Värejä voi kuitenkin tummentaa ja vaalentaa oikeanlaisella mustalla ja valkoisella maalilla. Jos tarvitaan tietty sävy, voidaan maali tilata valmistajalta PMS kartan mukaisesti (AskLouie 16.3.2015).

Hankin joitakin kylttimaalaussiveltimiä, telan sekä suuremman pensselin ja kättä maalauksen avuksi tukemaan tukikepin (Kuva 51). Kuvion jäljentämiseksi paperilta maalattavaan alustaan testasin sekä rasvaliitua, kaavapyörää ja liitua sekä jo lapsuudesta tuttua lyijykynäjäljentämistä läpinäkyvän paperin avulla. Kaavapyörä ei soveltunut kovin hyvin jäljentämiseen, rulla oli epävakaata eikä näin ollen kovinkaan tarkka. Lisäksi se, että taustapuoli piti rei'ittämisen jälkeen hioa, teki työstä turhan vaivalloista.

Olin aiemmin maalannut kotiini liitutaulumalilla pari seinää, jotka toimivat nyt mainioina harjoitusalueina luonnosteluun. Lisäksi tein harjoituksia peilille ja paperille vesivärein ja kylttimaalilla sinkkipellille. Harjoittelin myös kolmea peruskirjasinta erilaisin tekniikoin (Kuvat 48-50). Varsinaista kylttien maalaamista varten muokkasin työpöytäni niin että saan asetettua siihen maalattavan kohteen sopivalle kaltevuudelle.

Kaikissa töissäni pyrin pysymään perusasioissa ja käyttämään tyylejä, joita kylttimaalauksen parissa käytetään. Tyylejä jäljittelemällä pyrin löytämään oman tyylini maalajana. Tämä oli liian kunnianhimoisen tavoite, sillä eihän tässä ehtinyt kuin tutustua aiheeseen.

KUVA 51. Omia välineitäni.

5.4 Avoinna/Suljettu –kyltti

Suunnittelin tekeväni pienen, muotoon sahatun käännettävän kyltin. Harjoittelin kuviosahan käyttöä aiemmin työharjoittelun aikana. Tavoitteena oli tehdä helposti lähestyttävä ja nopeasti toteutettava työ, jollaisia voisin jatkossa valmistaa myytäväksi lasteni kanssa.

Aloitin hahmottelemalla kirjaimet vanhan ranskalaisen mallitaulun mukaisesti. Värit valitsin ja sekoitin itse. Maalasin ”Open” tekstin isohkolle puulevyille josta sahaisin sitten kyltin oikeaan muotoon. Suunnitelma kuitenkin eli omaa elämäänsä ja päätin luottaa omaan ”instant” suunnittelutaitooni ITE-taiteen hengessä. Teksti sai ympärilleen pilven muodon, alapuolelle sijoittui musta avattu sateenvarjo jota voi käyttää liitutaulunä. Alapuolelle tuli vettä taikka vaahtopäitä kuvaava valkoinen alue täydennettäväksi myöhemmin käyttötarkoituksen mukaan mustalla tekstillä. Omien koristeveistokeilujen innoittamana päätin toteuttaa reunoille vielä lovileikkauksen kaltaisen koristemaalauksen.

Koska kyseessä oli oma harjoitustyö, pidin oikeutenani muuttaa suunnitelmaa matkan varrella. Tässä työssä pohdinta mainonnan ja taiteen välillä sai konkreettisen muodon. Tekstasin liitutauluun Minned 24/7, joka sitten muodostaa kokonaisuuden kyltin maalauksen kanssa. Koska kyltin koko tai sen ajateltu kiinnitys rajoittaa sen kääntelyä, päätin tehdä kulmaan kiinnitettävän helposti käännettävän kyltin jonka toisella puolella lukee ”Yes, we are” ja toisella puolella ”Sorry, we are not”.

Käsittelemätön puu imee maalia ja lisäksi se tahtoo levitä reunoiltaan. Tämä oli tiedossa aiempien kokemusteni pohjalta kun tein akryylivärein maalaussarjaa puulle. Ulkona käytettäväksi tämä tulee vaatimaan päälleen lakan tai öljyn puun säänkeston parantamiseksi. Kylttimaali itsessään ei tarvitse lakkaa päälleen (Kuvat 52, 53).

KUVA 52. Yksityiskohta työstäni jossa näkyy maalin leviäminen.

KUVA 53. Valmis kyltti, jossa erillinen käännettävä metallinen Yes/No-kyltti.

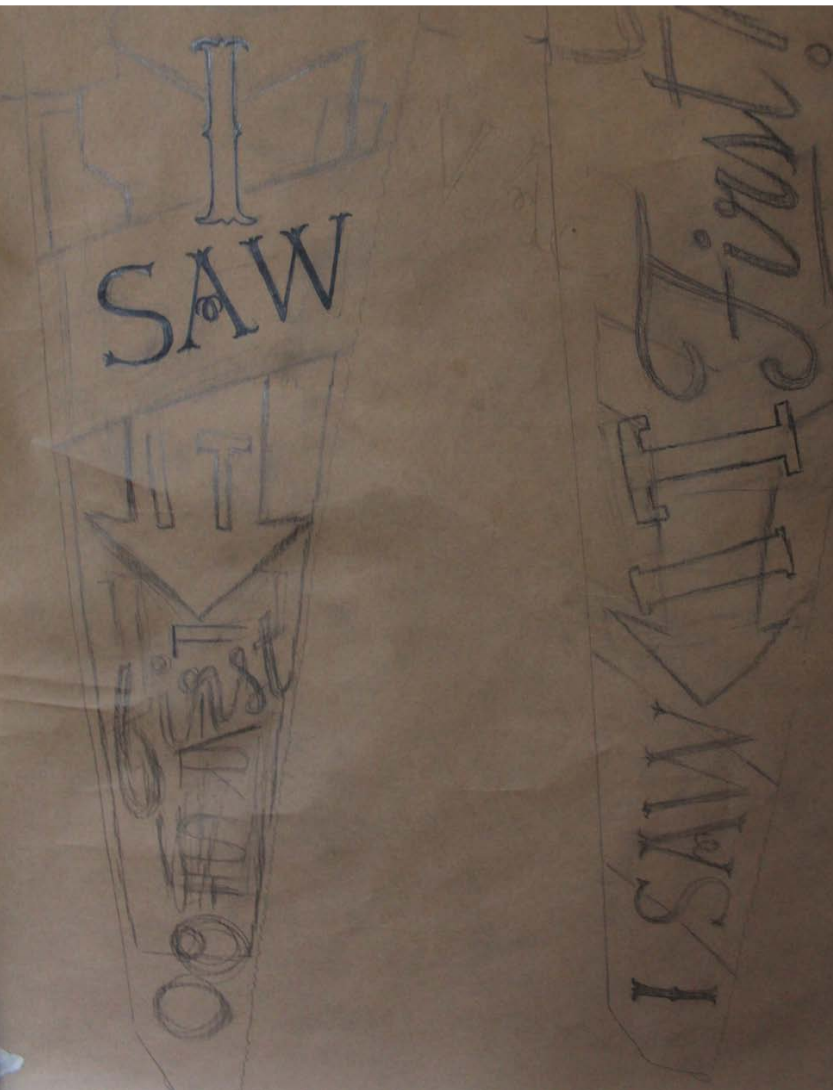
5.5 Saha

Esimerkkien innoittamana lähdin tässäkin liikkeelle. Kaikessa pääasiana on teksti ja sen muoto. Kiehtova ajatus on se, että itse teksti muodostaa kuvan tai tunnelman. Älynväläyksenä keksin ainakin kolmessa merkityksessä toimivan ”I saw IT first” –tekstin, jota sitten luonnostelin paperille oikeaan muotoon. Värejä en suunnitellut etukäteen. Tavoitteena oli kuitenkin mahdollisimman vapaa ja värikkäs työ.

Löysin hienon amerikkalaisen sahan netistä ja toisen vähemmän hienon kirpputorilta. Mietin jonkin aikaa onko oikein tuhota antiikkiesinettä mutta Atkins & co on ollut Amerikan suurimpia sahojen valmistajia 1800 ja 1900 –luvulla, joten sahoja lienee aikamoinen määrä maailmassa. Omani ei ollut mitenkään huippukunnossa, joten hyvä maalaus tuonee vain lisäarvoa. Maalaus on myös mahdollista poistaa.

Aloitin poistamalla irtoruosteen, rosot eivät haittaa vaan tuovat päinvastoin oman mielenkiintoisen lisänsä. Pieni koko asetti haasteita. Tällä kokemus- ja harjoitustaustalla pienikokoisen työn tekeminen oli hankalaa. Tässä vaiheessa en omistanut myöskään ihan ohuimpia siveltimiä. Puutteet näkyvät työssä, joten ehkä lisäarvoa maalaus ei sahalle tuonut mutta olkoon opiksi tulevaisuudessa (Kuvat 54, 55).

KUVA 54 ja 55. Luonnos sekä keskeneräinen maalaus.

KUVA 56. Saha valmiiksi maalattuna.

5.6 A-jalka

Aloitin suunnittelun etsimällä esimerkkikuvia käsintehdyistä ja -maalatuista A-jaloista. Kustannusten minimoimiseksi pyrin pitämään muodon yksinkertaisena mutta kuitenkin massasta erottuvana. Taitoin paperinpalasta mallin, johon merkitsin mitat ja leikkautin vanerin paikallisessa yrityksessä.

Puu on tavallisin ja yleisin kylttimateriaali puhuttaessa käsinmaalatuista kylteistä. Pohja voidaan maalata, lakata tai jättää puhtaalle puulle. Pohjamaalin sekä öljymaalain hankin paikallisesta rautakaupasta. Ostin myös saranat sekä ruuvit jotka myyjä vakuutti voitavan maalata. Tässä voidaan sitten testata kuinka maali tulee pysymään hiomattomalla metallilla. Saranat tosin on helppo korvata uusilla tarpeen vaatiessa.

Valitsin maaliksi mustan, ulkokäyttöön soveltuvan öljymaalain, jota ei liikkeessä ollut saatavana kuin kiiltävänä. Pohjan käsittelin ensin tartuntapohjamaalilla. Tartuntapohjamaalin päälle soveltuu hyvin käytettäväksi myös liitutaulumaaali, johon voidaan sitten käyttää joko vedenpitävää liitutaulukynää tai kylttimaalia. Liitutaulukynän saa poistettua oikeilla aineilla, näin saa A-jalkaankin sadetta kestävästi liitukynätekstauksen. Kirjasimet valitsin niin että pystyin monipuolisesti harjoittelemaan sivellintekstauksessa käytettäviä kirjasimia, kuitenkin niin ettei lopputulos ole liian levoton.

Päätin toteuttaa suunnitelman mustavalkoisena. Reunoihin oli tarkoitus harjoitella suoran linjan tekemistä. Osan teksteistä päätin toteuttaa vedenpitävällä liitutaulukynällä. Vaneri osoittautui sellaiseksi huonoksi alustaksi. Suurehkolla vanerilla on taipumus vääntyä, ellei sitä tueta rimoin. Tämän voin ottaa tulevissa töissä huomioon. A-jalan toisen puolen jätin pohjamaalille ja käytin sitä luonnos- alustana. Luonnoksen toteutin taululiidulla (Kuvat 57-59).

KUVA 57 ja 58. Luonnokset syntyjärjestyksessään vasemmalta oikealle.

KUVA 59. Viimeiseksi jäänyt luonnos.

5.7 Kokeilut erilaisilla materiaaleilla

Prosessin edetessä ajatus taiteen merkityksestä aiheesta sai enemmän sijaa. Katsoin siksi alkuperäisestä suunnitelmasta poiketen tarpeelliseksi lisätä mukaan enemmän vapaita töitä, ajatuksen poikasia, jotka muodostuivat erilaisista materiaaleista ja tekniikoista (Kuvat 60-65). Nämä kokeilut poikivat ajatuksia, joita voin hyödyntää tulevaisuudessa.

KUVAT 60-65. Opinnäytetyöprosessin aikana syntyneitä töitä ja kokeiluja.

6 Haastattelut

Päätyökseen kylttimaalausta tekevää ihmistä ei Suomesta enää – tai ei vielä – löydy. Haastateltavillani on pitkän ajan kokemus koriste/kyltti/pinstriping-maalauksesta. Pinstripingin parista löytyy enemmänkin taitavia ja tunnettuja maalaajia, mutta tähän henkilöt valikoituivat laajan osaamisen ja tiedon ansiosta. Haastattelujen kautta pyrin saamaan kuvaa siitä, millaiset ihmiset löytävät tiensä maalaamisen pariin, millainen tausta heillä on, mikä kosketuspinta heillä on kylttien maalaukseen ja ennen kaikkea se, kuinka he näkevät käsityön tulevaisuuden.

Haastatteluissa käytin viiden kysymyksen kehystä, jotka lähetin etukäteen haastateltavilleni. Näiden kysymysten mukaan edettiin haastattelutilanteessa joustavasti. Pekka Wizzard Mannermaan tapasin henkilökohtaisesti ja puhelimesta haastattelin Hannu Nivalaa. Aiheesta keskustelut kestivät noin tunnin ja tein niistä muistiinpanot. Eero Kumanto vastasi tyhjentävästi suoraan sähköpostitse esittämiini kysymyksiin. Haastateltavat ovat tarkistaneet tekstinsä. Kaikki haastateltavani kuuluvat Arctic Pinheads-ryhmään, joka kokoaa yhteen maalareita ja kustom culture-aiheesta kiinnostuneita.

6.1 Pekka Wizzard Mannermaa

KUVA 66. Pekka Mannermaa.

Pekka Wizzard Mannermaa on kustom-maalari, pinstriping-taituri ja pinstriping-kulttuurin luojahahmoja Suomessa, kylttimaalari, opettaja, autoharrastaja, Old Kool – Kustom Life magazinen julkaisija ja päätoimittaja (Kuvat 66-68).

Pekka kertoo kuuluvansa siihen väliinputoajien sukupolveen joiden aikana pinstriping-kulttuuria ei ollut. 1970- ja 1980-luvuilla tietoa sai satunnaisesti autoharrastuslehdistä ja autonäyttelyistä Ruotsissa. Oma ura straippimaalarina sai alkunsa tiedonmurujen keräämisellä eri lähteistä ja omatoimisella opettelulla. Samalla Pekka loi pohjan Suomen pinstriping-kulttuurille.

Tekstin ja kuvan taitajat ovat yleensä eri porukkaa, eikä yhden lajin mestari ole sitä välttämättä toisessa. On paljon tunnettuja maalareita jotka eivät kuitenkaan hallitse tekstausta. Autotapahtumissa kysytään paljon sekä kuvien että tekstin maalausta, joten molempien olisi oltava hallussa. Uutta verta alalle on tullut tatuointitaiteilijoiden kautta. Uusia maita on tullut mukaan ja straippaus leviää Eurooppaan; Puolaan, Saksaan, Itävaltaan, Sveitsiin, Italiaan. On myös mielenkiintoista nähdä uusien genrejen tulo alalle.

Erityispiirteenä suomalaisessa kylttimaalauksessa Pekka mainitsee tietyn vähäeleisyyden verrattuna anglosaksisen kulttuurin rikkaampaan muoto- ja värimaailmaan, johon hän on tutustunut mm. englantilaisessa kilpimaalaustapahtumassa.

Tulevaisuus?

Pekka Mannermaan mukaan ala on laaja eikä kyseessä ole muoti-ilmiö. Nykyisessä postmodernissa kulttuurissa kerätään palasia sieltä täältä ja muokataan niistä jotakin uutta, vain hetken kestäväää. Ennen tehtiin ja kehitettiin asioita kestävään. Tässä ajassa ei vastaavaa jatkuvuutta ole. Alalla on ollut ja tulee olemaan oma vankka harrastajakuntansa. Harrastuksena maalauksen tekeminen säilyttää luovuuden, jota kaupallisen ajattelun kautta tehtynä ei voi säilyttää. Tästä syystä Pekka kertoo vierastavansa sarjojen tai valmiiden tuotteiden tekemistä varastoon.

Uusia harrastajia Pekka kannustaa alalle kehottamalla aloittamaan siitä mistä pitää ja hiomaan sitten taitoja. Kannattaa tehdä ne asiat, joita haluaa: ”Turpaan saaminen ei harmita niin paljon kuin se että jättää tekemättä.”

KUVAT 67 ja 68. Pekka Mannermaan toteuttamia töitä ja taidokasta straippausta.

6.2 Eero Kumanto

Eero Kumanto on teollisen muotoilun ammattilainen, joka tunnetaan paitsi straippauksesta myös pienoismalleista (Kuvat 69, 70).

Miten alalle?

”Kiinnostuin siveltimin tehtävästä erikoismaalauksen alalajista, pinstripingistä noin vuonna 1999. Yksinkertaisesti innostuin kuvioista, joita näin autolehtien kuvissa olevissa autoissa. Kyseisessä lajissa harrastepiirit olivat tuohon aikaan hyvin pienet. Porukka kokoontui mm. jenkki autonäyttelyissä, jollaisessa itsekin tuon ryhmän ensi kertaa näin. Se oli melko lailla menoa, tilasin tarvittavat välineet, eli siveltimen ja maalia. Harjoittelin ututterasti ja jo seuraavana vuonna olin osa tuota porukkaa. Selvennyksenä vielä, että näissä ”piireissä” se juttu on itse siveltimellä maalaus. Tuotteena voi sitten syntyä maalaus vaikka autoon tai kypärään, tai sitten perinteinen kyltti. Ryhmä on edelleen hyvin vahvasti voimissaan ja se on kasvanut 15 vuoden aikana valtavasti. Meidät tuntee nimellä Arctic Pinheads.”

KUVA 69. Eero Kumanto

Mikä käsin tekemisessä kiinnostaa?

Käsin tekemisessä Eero Kumantoa kiinnostaa erityisesti se, että työn jäljen näkee välittömästi. Kiinnostavia asioita on myös lajin haastavuus ja se, ettei koskaan voi olla valmis. Uutta on mahdollista oppia loputtomasti.

Miten näet alan tulevaisuuden, käyttömahdollisuudet?

”Näen ylipäätään käsityöalojen tulevaisuuden siinä mielessä valoisana, että kuluttajien parissa annetaan yhä enemmän arvoa uniikeille ja käsin tehdyille asioille. Kuluttajatuotteet ovat jollakin tapaa liian ”kliinejä” ja kaikkien saavutettavissa, että ihmiset alkavat antaa arvoa käsityölle. Erikoismaalauksien kysyntä on ollut varmaan vain kasvussa viimeiset vuodet. Tekijöitä on tullut lisää ja ihmiset tulevat paremmin tietoisiksi niiden saatavuudesta. Itse kyltti maalauksen osalta homma ei ole yhtä yksinkertainen. Tulostemenetelmät ja -materiaalit tietokoneohjelmien kanssa ovat niin kehittyneitä, että kyltit teetetään pääosin teippausfirmoissa. Käsinmaalattuja kylttejäkin toki tehdään myös kaupallisiin tarkoituksiin, muun muassa ravintoloiden sisustuksiin.”

Mitä haluat sanoa ohjeeksi kylttimaalaukseen hurahtaneelle?

”Harrastus on mitä mainioin, sillä siinä yhdistyy luovuus ja erittäin haastava tekniikka. Kumpaakin pystyy kehittämään ja molempien on oltava kunnossa, jotta lopputulos on tasapainossa.”

KUVA 70. Eero Kumannon taidonnäyte.

6.3 Hannu Nivala

Hannu Nivala on pinstripingfinland-nettikaupan, Kustom Culture -blogin ja Mainosvarikko Oy:n vaikuttaja. Hän on ollut järjestämässä useita kursseja aiheina mm. ruiskumaalaus, kultaus ja pinstriping kuten myös Sign lettering -workshopin, jossa opettajana toimi Peter Anthony Engalnnista (Kuvat 71-73).

Miten alalle, oma tausta?

Neljäs vuosi yrittäjänä tulee täyteen yhtiökumppani Jussi Alasalmen kanssa. Miehet tapasivat Pekka Mannermaan kurssilla 1990-luvun loppupuolella. Ensimmäiset pinstriping -välineet hän osti myös Pekalta. Oma tausta löytyy taiteen parista, on kynäruiskumaalaus-, kalligrafia-, graffiti -harrastustaustaa.

KUVA 71. Hannu Nivala.

Viime vuonna 20 vuotta taiteilijauraa tuli täyteen. Käsintekemisen taiteilijatausta ulottuu 1990-luvun

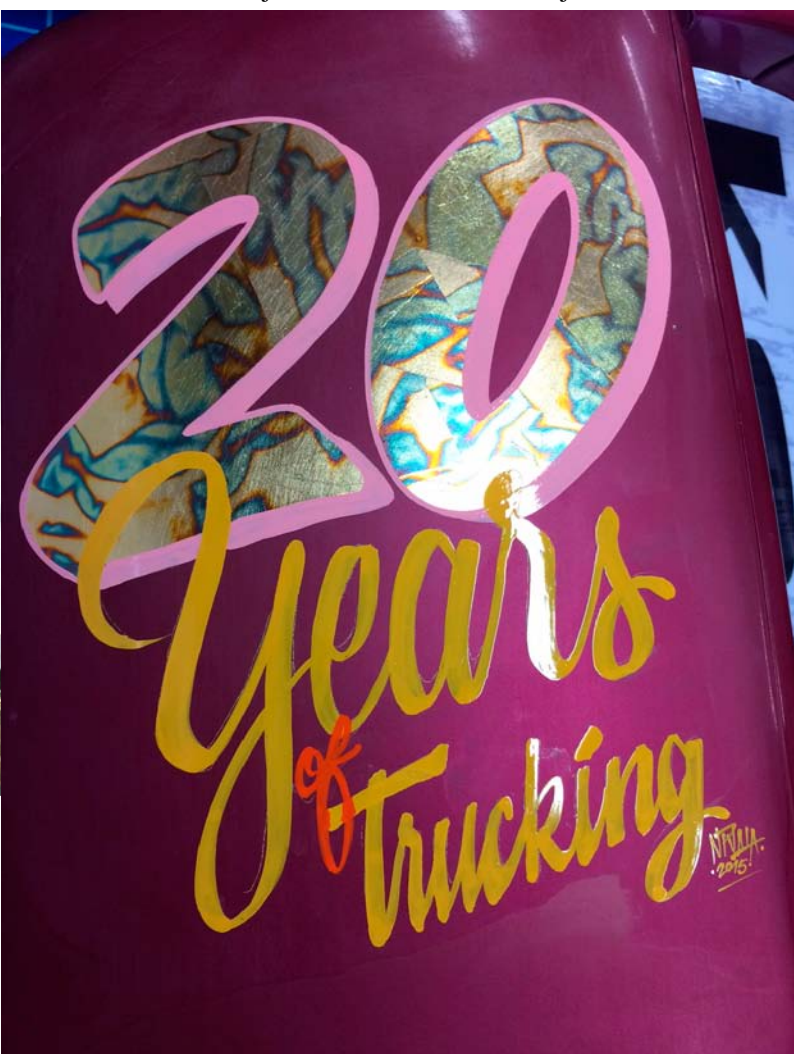
alun yläastevuosiin. Hannu kertoo, ettei hänellä ole muodollista mainonnan alan koulutusta. Nykyisessä yrityksessään tekee mainonnan suunnittelua, teippausten suunnittelua ja toteutusta. Samaan aikaan yrityksen kanssa perustettiin aputoiminimelle verkkokauppa jossa myydään pinstriping- ja kylttimaalausvälineitä. Verkkokauppa jatkaa yrittäjäkumppanin alullepanemaa tarvikkeiden myyntiä. Yritys on järjestänyt myös kursseja koko toimintansa ajan sekä omissa tiloissaan että myös autonäytelyiden yhteydessä.

Käsin tekeminen on ollut aina läsnä elämässä. Ala-asteikäisenä Hannu toimi kylän polkupyörämekaanikkona. Nykyisessä työssä on paljon käsityötä, teippausten asentamista ajoneuvoihin. Suunnittelu on tärkeässä roolissa työssä. Kaikki pyritään suunnittelemaan yksilöllisesti, vaikka valmiita malleja olisi tarjolla tuhansittain. Ammattiylpeus estää valmiiden mallien käytön.

Miten näet alan tulevaisuuden, käyttömahdollisuudet?

Hannu ottaa vertailuesimerkiksi pienpanimo-kulttuurin nousun ja uskoo, että sama hyvä meininki koskee muitakin käsityöläisaloja ja -ammatteja, jotka tulevat myös virkistymään. Ajassa on näkyvissä vastarinnan nousu digiaikaa vastaan. Digitaalisen kulttuurin loppuun Hannu ei usko, mutta ”Maailma toistaa aina samaa kaavaa, (siksi) digikulttuuri tulee kääntymään itseänsä vastaan”. Kurssipyynnöt ja kyselyt ovat lisääntyneet. Kylttimaalauksesta ei ehkä tule ammattikuntaa, mutta monipuolisempaa ilmaisua ja ratkaisuja pyritään tuomaan vaikkapa kolmiulotteisuuden avulla.

KUVA 72 ja 73. Hannu Nivalan kädenjälkeä.

6.4 Yhteenveto

Haastatteluista sain runsaasti aineistoa, kuvamateriaalia heidän töistään sekä harvinaista lähdekirjallisuutta. Vain osa tästä tietoaineuksesta on tässä opinnäytetyössä. Uusi tieto johdattaa myös jatkotutkimuksiin. Pinstriping osoittautui varsin tärkeäksi osaksi kylttimaalausta, tämä tuli itselleni pienenä yllätyksenä. Itse asiassa kaikki haastateltavani ovat enemmän tai vähemmän innostuneita autojen koristemaalauksesta, jossa löytyy myös harrastusta tukevia yhteisöjä. Mielenkiintoista tietoa ja uusia kirjallisia lähteitä sain myös ottamalla yhteyttä alaa tunteviin.

Kylttimaalaus on pienen mutta innostuneen joukon voimin löytämässä uutta yleisöä ja käyttökohteita. Enää ei maalata liikennemerkkejä, koska niille on jo standardit, mutta yhä useammin haetaan masasta erottuvaa ilmaisua käsin tekemällä. Ammattitaidon perusta on tiedon saaminen, levittäminen ja uusien tekijöiden kouluttaminen.

Pinstraippauksesta ja kylttimaalauksesta kiinnostuneita yhdistää luovuus, jota ei pääse toteuttamaan konemaailmassa. Käsintekemisestä innostuneille muotoilijoille, straippareille ja kylttimaalareille se on myös elämäntapa: oma taiteenlajinsa, jota ei tehdä pääsääntöisesti rahan vuoksi.

KUVA 74. Ajan kuvaa.

7 Pohdinta

Kylltimaalauksessa kuljettiin kuvallisista merkeistä sanallisiin ja näiden yhdistelmiin. Opinnäytetyön prosessini eteni samoin. Ensin katsoin, kuvasin ja tutkin – sitten luin ja pohdin tekstejä, syvennyin ajatuksiin, jotka olivat syntyneet – ja tuotin kolme maalaustyötä. Lopuksi taitossa kokosin kuvat ja sanat, jotka yhdessä tukevat toisiaan ja muodostavat visuaalisen kokonaisuuden. Kokonaisuus ei toimi jos toinen osa otetaan pois, sen sijaan ne yhdessä toivoakseni muodostavat jotakin uutta. Tämä on myös ammattini ydin.

Koska kylltimaalaus oli ennalta tutkimaton, katsoin aiheelliseksi tarkastella sitä laajasti. Koen onnistuneeni hyvin pohjatiedon selvittämisessä. Tosin matkan varrella sain paljon uusia näkemyksiä ja lähteitä, jotka oli jätettävä pois, mutta jotka olisivat kuuluneet tähän olennaisesti. Vaikka kyseessä on opintojeni päätöstyö, näen sen itse alkuna ja sellaisena arvostettavana.

Tutkiessani taiteen ja mainonnan suhdetta huomasin että suomen kielestä puuttuu vastine sanalle advertising art. Suomessa samaa alaa kutsutaan mainonnaksi. Englanninkielisestä termistä on suomenoksessa sana taide häivytetty. Mielestäni se kertoo myös arvoista ja asenteista. Olisiko jo aika tuoda sana mainostaide takaisin? Mainonnan käsikirjassa vuodelta 1928 annetaan esimerkkejä tämän uuden sanakilpailussa syntyneen sanan käytöstä ja tässä yhteydessä mainostaide mainitaan.

Kuvan ja sanan suhde on vaihdellut eri aikakausina, samoin käsitys taiteen ja mainonnan suhteesta. Kylltimaalaus on kuitenkin palvellut kaikkina aikoina merkityksen siirtämistä halutun lopputuloksen aikaansaamiseksi. Kuvalla voi päästä jonnekin minne sanat eivät yllä, toisaalta myös sanojen avulla voi luoda kuvan lukijan mieleen.

Kun siirryttiin koneaikaan, innostuttiin täysillä sen tuomista mahdollisuuksista ja käsityö sai jäädä syrjään. Nyt konetöissä on saavutettu jonkinlainen kyllästymispiste. Uudet arvot korostavat yksilöllisyyttä, mutta myös yhteisöllisyyttä, joka saavutetaan mm. käsintekemisen kautta. Ihmiset jotka valitsevat luovan työn eivät tyydy koneen ääressä istumiseen.

Kulttuuriala on kasvanut viime vuosikymmeninä. Matkailussakin edelläkävijät siirtyvät yksilöllisiin, ennen käymättömiin kohteisiin, joita massaturismi ei ole pilannut. Etsitään aitoja kohteita ja elämyksiä. Tässä taiteilla on myös sanansa, vaikka elokuvan keinoin. Massakulttuurista siirrytään yksilölliseen, luontoa säästävään, ekologiseen suuntaan, joka näkyy mm. vaatetusteollisuudessa. Huomion kohteena ovat käsintekeminen ja kierrätysmateriaalit.

Kylltimaalaus taiteena ja viestintämuotona erottuu massasta tiedon ja ärsykkeiden tulvassa iskevyydellään samoin kuin ekologiset aatteet. Kehityksen suunta on selvä, mutta muutoksen nopeus ennakoinaton. Raja-aidat eri taiteenlajien välillä ovat kaatumassa, kenties taiteen kaupallistumisen myötä. Anarkistinen katutaidekin on talutettu ja laputettu gallerioihin viime vuosien aikana enenevässä määrin, tai kenties gallerioista on tullut anarkistisempia.

Opinnäytetyön toiminnallisen osuuteni annista en ole yhtä varma. Tarkoituksena oli tutkia mainon-

nan ja taiteen, sekä kuvan ja sanan suhdetta. Kun vielä opinnäytetyötä aloittaessani näin taiteen ja mainonnan pitkälle vastakkaisina asioina, näen ne nyt erottamattomina toisistaan. Muistan kyllä jo opiskelemaan pyrkiessäni sanoneeni haastattelussa että näen graafisen suunnittelun koneavusteisena käsityöläisammattina.

Ajankäyttö asetti suurimmat haasteet. Harjoitustöiden lopputuloksiin olisi voinut vaikuttaa huomattavasti käyttämällä olemassa olevaa aikaa viisaammin. Opinnäytetyö toimi tässä opettajana. Toisaalta niin suurta painoa ei voi asettaa työn laadulle, olihan kyseessä tekniikka joka ei ollut minulle aiemmin tuttu. Tässä yritin osua kahteen kärkeen yhdellä iskulla, suunnitella ja toteuttaa maalattuja kylttejä. Kenties pääpaino on kuitenkin suunnittelulla, tekniikkaan ja välineisiin tutustumisella sekä myös suhteiden luonnilla. Jälkeenpäin voi todeta että suunnittelulle olisi pitänyt uhrata enemmän aikaa tekemisen kustannuksella. Työt jäivät enemmän tai vähemmän luonnoksen asteelle, ilmiselvää korjattavaa on erityisesti typografiassa. Toisaalta painottamani ilmaisu onnistui hyvin. Oppimisprosessina opinnäytetyö on onnistunut ja auttaa jatkossa.

Omakuva on vuosien myötä muuttunut, osaan arvostaa itseäni ammattilaisena ja asiantuntijana. Jack of all trades, master of some. Ajattelu on myös tärkeä osa oppimista, aina tieto ei ole niin hyvin jäsentyneessä muodossa. Uudet ajatukset syntyvät kaaoksesta, erilaisten asioiden yhteentörmäyksestä. Myös ideat ovat kullannarvoisia ja tärkeitä vaalia. Tässä pätee sama kuin haaveilussa – mitä enemmän

KUVA 75. Tutkimusretkellä Turussa.

haaveita, sen todennäköisemmin jokin niistä toteutuu. Tietenkin pitää olla rohkeutta, määrätietoisuutta ja taitoa – mutta myös onnea niiden toteuttamisessa.

Tulevaisuuden tavoitteena voisi olla tehdä kestäviä tuotteita kestäville yrityksille. Kutsumukseni on tehdä asioita käsin: koskettaa sulkaa tai puista siveltimen vartta ja tehdä jotakin näkyvää, säilyttää yhteys luontoon – toisaalta myös auttaa muita. Olisin iloinen voidessani auttaa toisia oman polkunsa selvittämisessä.

Kylttimaalaukseen ilmiönä liittyy eri aikakausien historiakehys. Tämän lisäksi tarvitaan lisää taiteen historian ja erityisesti 1920-1960 ajanjakson tutkimusta. Tarkoituksena on jatkaa aiheen parissa. Haluan nostaa esille entisiä ja nykyisiä suomalaisia huippuosajia sekä taiteen että mainonnan alalta ja koota myös seinämainostaiteen historiaa. Alan ja tekijöiden tunnettuutta voi lisätä saattamalla tietoa ja kuvamateriaalia saatavaksi. Käsin tekeminen on tapa elää, olla ja ajatella, mikään kultakaivos se ei ole sanan varsinaisessa merkityksessä.

Lähteet

- AskLouie, 2015. Mixing 1shot Colours. liisi.vuorjoki@gmail.com 16.3.2015.
- Badenoch, J. G., 1888, 4. painos. The Art of Letter Painting Made Easy. London. Crosby Lockwood and son.
- Best Dressed Signs, 2015. <http://www.bestdressedsigns.com/> 14.3.2015.
- Bosler, P. 2015. The Explosive Hand Lettering Rebellion. Print Magazine, <http://www.printmag.com/featured/hand-lettering-flexible-adaptable-typographic-art/> 21.2.2015.
- DropCap <http://www.dropcap.fi>. 16.8.2015.
- EY, 2014. Creating growth. Measuring cultural and creative markets in the EU. [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Measuring_cultural_and_creative_markets_in_the_EU/\\$FILE/Creating-Growth.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Measuring_cultural_and_creative_markets_in_the_EU/$FILE/Creating-Growth.pdf)
- Fiske, J. 1992. Merkkien kieli, semioottinen koulukunta. Tampere. Vastapaino.
- Gregory, R. Signwriter. <http://www.signpainting.co.uk>. 10.2.2015.
- Heinonen, V. 1999. Mainonnan amerikkalaiset juuret ja muita näkökulmia mainonnan historiaan. Kansantaloudellinen aikakauskirja – 95. vsk. 2/1999. Helsinki.
- Heinonen, V. & Konttinen, H. 2001. Nyt uutta Suomessa! Suomalaisen mainonnan historia. Helsinki. Mainostajien Liitto.
- International Correspondence Schools, 1902. A textbook on lettering and signpainting. International textbook Company. Scranton.
- Itkonen, M. 2012. Kadonneet kirjaintyytit – Suomalainen kirjainmuotoilu 1920–1985, Väitöskirja. Helsinki. RPS-yhtiöt.
- Kangassalo, O. 2011. Mainostaide puhuttelee. Yle Strada 09.12.2011. <http://yle.fi/vintti/yle.fi/tv1/juttuarkisto/mainostaide-puhuttelee.html> 15.5.2015.
- Kumanto, E. 2015. Teollinen muotoilija. Arctic Pinheads-ryhmäläinen. Haastattelu. 22.9.2015.
- Laiho, T. 2011. Kommentti. Mainostaide. 2.5.2011. Laihon klinikka. http://www.marmai.fi/blogit/la_ihonklinikka/kommentti+mainostaide/a2110234. 15.5.2015.

- Lith, P. 2015. Käsityö- ja muotoilualan yrittäjä 2015-selvitys. Raportti käsityöalan yrityksistä, yritysprofiilista, markkinoista, kasvuyrittäjyydestä ja lähiajan suhdanneodotuksista. Taitoliitto / Käsi- ja taideteollisuusliitto Taito ry.
http://www.taito.fi/fileadmin/TaitoGroup/kuvat/group/kannanotot_tiedotteet/Kasityo_ja_muotoilualanyrittaja2015_netti.pdf
- Levine, F. & Macon, S. 2013. Sign Painters. New York. Princeton Architectural.
- Levine, F. & Macon, S. 2014. Sign Painters. Elokuva.
<http://www.signpaintersfilm.com/#watch>
- Londen, M., Enegren, J. & Simons, A. 2007. Come to Finland Julisteita & matkoja 1851-1965. http://issuu.com/sektorn_press/docs/ctf-suom-sve/241 14.2.2015.
- Mannermaa, P. 2010. Pinstriping, äärimmäinen opas raidoitusmaalaukseen. Helsinki. Alfamer.
- Mannermaa, P. 2015. Kustom-maalari, opettaja, kustantaja, päätoimittaja. Arctic Pinheads-ryhmäläinen. Haastattelu 25.9.2015.
- Markkinointi-instituutti, 2015. Markkinointi-instituutin historia.
<https://www.markinst.fi/markkinointi-instituutti/historia/1930>
 14.8.2015.
- Matthews, E.C.1954. Sign Painting Course. Chicago. Nelson-Hall co.
- Nivala, H. 2015. Mainosvarikko Oy, nettikauppa, blogisti. Haastattelu. 24.9.2015.
- Roth Ed, Wikipedia 2015. https://en.wikipedia.org/wiki/Ed_Roth. 12.7.2015.
- Ruohonen, J. 2013. Imagining a new society, Public Painting as Politics in Postwar Finland Turun yliopisto, Turku, Sarja B.
- Suomen virallinen tilasto, VI:58;2 1920. Väestön ryhmitys ammatin ja elinkeinon mukaan Helsingissä, Turussa, Viipurissa, Tampereella, Vaasassa, Oulussa, Porissa, Kuopiossa, Lahdessa ja Kotkassa joulukuun 8p. 1920
http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/67270/vael58_2_1920.pdf?sequence=1 .
- Tucker E, 2015. A new generation of designers are escaping their computer screens – to paint Signs.
<https://eyeondesign.aiga.org/a-new-generation-of-designers-are-escaping-their-computer-screens-to-paint-signs/>
 17.5.2015.
- Vesalainen, S. 2013. Seinämaalaukset ja –mainokset lähes kadonneet Suomessa.
http://yle.fi/uutiset/seinamaalaukset_ja_mainokset_lahes_kadonneet_suomesta/6928809
 14.11.2013, päivitetty 15.11.2013.

Tausta-aineistoa

Arponen, J. 2011. Elämyksistä kestäviin merkityksiin Vihreä talous ja matkailuliiketoiminta. Sitra.
<http://www.experiencebusiness.fi/media/materiaalit/evihrea-talous-ja-matkailuliiketoiminta.pdf> 11.2.2015.

Chost Sign. https://en.wikipedia.org/wiki/Ghost_sign

Leivo T. (toim.) Kohtuullistamisen jäljellä.
<http://www.foresight.fi/wp-content/uploads/2009/11/Kohtuullistaminen.pdf>
14.11.2014.

Rautio P, 2014. Taidetta vai käyttötaidetta.
http://www.taidelehti.fi/arkisto/taide_5-14/artikkelit/taidetta_vai_kayttotaidetta
11.2.2015.

Saarikoski, P. Hirveän hauskaa – Musta huumori maalaustaiteen ja eläinoikeuskysymysten välineenä . Taiteen maisterin opinnäytetyö. Aalto-yliopisto, Taiteiden ja suunnittelun korkeakoulu Taiteen laitos, Kuvataidekasvatuksen koulutusohjelma 2012.
https://aaltodoc.aalto.fi/bitstream/handle/123456789/3974/optika_id_203_saarikoski_p%C3%A4ivi_2012.pdf?sequence=1
11.10.2014.

Opinnäytetyössä käytetyt kuvat

Kansi

Kuva 1. Liikennelaitoksen Vallilan varikon kilpimaalaamo ja maalareita. Kuvaaja Okkola Bertel 1948. Helsingin kaupunginmuseo.

Sivu 4

Kuva 2. New York Trade School Photographs. City University of New York trade School Photographs. City University of New York used under a creative commons license.

A classroom of students in the Sign Painting Department at the New York Students is shown working on a variety of signs. Black and white photograph.

Kuva 3. Salomo Wuorion työntekijöitä työnsä ääressä, mm. kilpien maalausta. Mahdollisesti Lundqvistin liikepalatsissa, Aleksanterinkatu 13, sijaitseva koristemaalauksen- ja kilpiateljee. Kuvaaja tuntematon. Helsingin kaupunginmuseo.

Sivu 5. Kuva 4. Angela940. Dreamstime.com

Sivu 8. Kuva 5. Viitekehysten kyltti Krischman. Dreamstime.com

Sivu 9. Kuva 6. Kuvaaja Liisi Vuorjoki.

Sivu 11. Kuva 7. Seinämaalaus Goodyear, Jyväskylä. Jyväskylä, Goodyear, Feliks Ojanen 1929-1930, entisöinyt Erik Kesäniemi 1991. Kuvaaja Marko Lumikangas, LumiDigital.

Sivu 12. Koostekuvasisivu. Ylhäältä vasemmalta alkaen kuvat 8-27.

Kuva 8. Asema-aukio. Kuvaaja tuntematon 1925. Helsingin kaupunginmuseo.

Kuva 9. A.K. Savinin tee-, kahvi- ja sokerimyymälän näyteikkuna Ilm. S. Wuorion koristemaalauksenliikkeen tekemät maalauskoristeet. 1900. Helsingin kaupunginmuseo.

Kuva 10. Unioninkatu 43. Figarol -mainos rakennuksen seinässä, Unioninkatu 45. Rakennus on Kruununhaan yläasteen kuvaamataidon ja käsityön opetustiloina. Kuvaaja Grünberg Constantin 1963. Helsingin kaupunginmuseo.

Kuva 11. Heikinkatu 26, 24 (Mannerheimintie 20) - Simonkatu 2, 4. Seinämainoksia: Mercator kirjapaino, Hufvudstadsbladet, Aura vakuutusyhtiö, Pellervo. Kalustaja-liikkeen nimikyltti. Kuvaaja Brander Signe HKM 1933-1936. Helsingin kaupunginmuseo.

Kuva 12. Lux-pesupulverin seinämainos (K. R. Hirvikallio). 1920-1929. Helsingin kaupunginmuseo.

Kuva 13. Kasarmikatu 24. S. Wuorion koristemaalauksenliikkeen työntekijöitä Tieteellisten seurojen talossa heinäkuussa 1914. Helsingin kaupunginmuseo.

Kuva 14. Liikennelaitoksen Vallilan varikon kilpimaalaamo ja maalareita. Kuvaaja Okkola Bertel 1948. Helsingin kaupunginmuseo.

Kuva 15. Eskonen ja kumpp.: käyntikortti, liikekortti, mainoskortti. Kuvaaja F. Liewendal 1890-1899. Helsingin kaupunginmuseo.

Kuva 16. D. Vuorinen Huone-, Kyltti- ja Koristemaalari; käyntikortti, liikekortti, mainoskortti. Kuvaaja F. Liewendal 1890—1899. Helsingin kaupunginmuseo.

Kuva 18. H.G. Forsström. H.G. Forsström. Ajokalu-, Kyltti- ja Koriste-maalari.; liikekortti, käyntikortti. Kuvaaja F. Liewendal 1890—1899. Helsingin kaupunginmuseo.

Kuva 19. Näkymä Aleksanterinkadun ja Mikonkadun risteyksestä etelään kohti Pohjois-Esplanaadikatu (=Pohjoisesplanadi), Aleksanterinkatu 44 - Mikonkatu 3, 1, kulmatalossa mm. teekauppa. Kuvaaja Rosenbröijer A. E. 18.7.1895. Helsingin kaupunginmuseo.

Kuva 20. Näkymä Annankatua pitkin kaakon suuntaan, vas. Annankatu 23, 21, 19 - Vladimirinkatu (=Kalevankatu) 13, 12. Katutason liiketiloissa mm. räätäli F. Ålander ja läkkiseppä. Kuvaaja A. W. Enbom. Rosenbröijer A. E. 1890. Helsingin kaupunginmuseo.

Kuva 21. Meritullintori 1. - Meritullinkatu 1. - Pohjoisranta 2. S. Wuorion ateljee Meritullintorilla entisessä Borgströmin tupakkatehtaassa 1921. Kuvaaja tuntematon 1921. Helsingin kaupunginmuseo.

Kuva 22. Rinso-pesupulverin seinämainos (K.R.Hirvikallio) Kaisaniemenkadulla. 1920—1929. Helsingin kaupunginmuseo.

Kuva 23. Mikonkatu 8. Liikkeitä mm. Tampereen pukutehdas oy, Aikala ja Alma Aarnio naiskampaamo. Taaempänä seinämainos Salama henkivakuutuksia. Kuvaaja Brander Signe HKM 1930-1939. Helsingin kaupunginmuseo.

Kuva 24. Paasivuorenkatu 5. Työväentalo. Kuvaaja tuntematon 1920-1929. Helsingin kaupunginmuseo. Piirtänyt Karl Lindahl & Max Frelander, 1906-08.

Kuva 25. A.F. Andrejeffin siirtomaatavara-kauppa, Pohjoisesplanadi 7. Oven vieressä kauppa-apulainen Alexander Aleksejeff, joka avasi Pohjoisesplanadi 7:ssä teehuone ja ruokala Pobedan. Kuvaaja tuntematon 1910-1919. Helsingin kaupunginmuseo.

Kuva 26. Pitkäsilta, kuvattu pohjoiseen. Pälsi Sakari 1930. Helsingin kaupunginmuseo. Pitkäsilta, kuvattu pohjoiseen. Good Year -mainos Siltasaarenkatu 4 seinässä, tiilitalo Pitkäsillanranta 5.

Kuva 27. Pitkäsilta, kuvattu pohjoiseen. Voiteluöljymainos Siltasaarenkatu 4 seinässä. Kuvaaja Monifoto 1952. Helsingin kaupunginmuseo.

Sivu 15

Kuva 28. A/B K.M. Brondin Oy leipomon auto Saimakodin edustalla, Mikonkatu 8. Kuvaaja Sundström Eric 1910-1919. Helsingin kaupunginmuseo.

Kuva 29. Kustom-maalaustyö. Kuvaaja Pekka Mannermaa 2013.

Sivu 17

Kuvat 30 ja 31. Pyöräliike Style Ride. Turku. Syyskuu 2015. Kuvaaja Liisi Vuorjoki.

Kuvat 32 ja 33. Pinkki Piplari (Timo Lindholm), Helsinki. Syyskuu 2015. Kuvaaja Liisi Vuorjoki.

Sivu 19. Kuva 34. OY Manilla AB. Turku. Syyskuu 2015. Kuvaaja Liisi Vuorjoki.

Sivu 20. Kuva 35. Puolalan Yhteislyseo, Turku, Syyskuu 2015. Kuvaaja Liisi Vuorjoki.

Sivu 21. Kuvat 36-38. Mallikirjaimisto vuodelta 1950 Hannu Nivalan kokoelmasta. Kuvaaja Hannu Nivala.

Sivu 22. Kuva 39. Matthews, E.C.1954. Sign Painting Course. Chicago. Nelson-Hall co.

Sivu 23. Kuvasivu 40. Kooste Colt Bowden töistä. www.coltbowden.com/

Sivu 24. Kuvasivu 41. Kooste Dan Madsenin töistä. www.dustysigns.com/

Sivu 25. Kuvasivu 42. Kooste Anna Garforthin töistä. www.annagarforth.co.uk/

Sivu 27. Kuvasivu 43. Kooste Liisi Vuorjoen töistä. Kuvaaja Liisi Vuorjoki.

Sivu 28. Kuva 44. Maalattu kyltti Jukan Antiikki (Liisi Vuorjoki). Syyskuu 2015. Kuvaaja Liisi Vuorjoki.

Sivu 29. Kuvat 45 ja 46. Elements of Lettering and Sign Painting, Scranton. The Colliery Engineer Company 1899.
Kuva 47. Matthews, E.C.1954. Sign Painting Course. Chicago. Nelson-Hall co.

Sivu 30. Kuvat 48-50. Omia harjoituksia. 2014-2015. Kuvaaja Liisi Vuorjoki.

Sivut 30-31. Kuva 51. Omia välineitä. 2014-2015. Kuvaaja Liisi Vuorjoki.

Sivu 32. Kuva 52. Yksityiskohta työstä. 2015. Kuvaaja Liisi Vuorjoki.

Sivu 33. Kuva 53. Valmis kyltti. 2015. Kuvaaja Liisi Vuorjoki.

Sivu 34. Kuvat 54 ja 55. Luonnos ja keskeneräinen maalaus. 2015. Kuvaaja Liisi Vuorjoki.

Sivu 35. Kuva 56. Valmis työ. 2015. Kuvaaja Liisi Vuorjoki.

Sivu 36. Kuvat 57 ja 58. A-jalka –luonnokset. 2015. Kuvaaja Liisi Vuorjoki.

Sivu 37. Kuva 59. Viimeisin luonnos A-jalasta. 2015. Kuvaaja Liisi Vuorjoki.

Sivu 38. Kuvat 60-65. Töitä ja kokeiluja. 2015. Kuvaaja Liisi Vuorjoki.

Sivu 39. Kuva 66. Pekka Mannermaa. Syyskuu 2015. Facebook profiilikuva.

Sivu 40. Kuvat 67-68. Pekka Mannermaan töitä. Kuvaaja Pekka Mannermaa.

Sivu 41. Kuva 69. Eero Kumanto. Syyskuu 2015. Facebook profiilikuva,

Sivu 42. Kuva 70. Eero Kumannon maalaustyö. Kuvaaja Eero Kumanto.

Sivu 42 Kuva 71. Hannu Nivala. Syyskuu 2015. Facebook.

Sivu 43. Kuvat 72 ja 73. Hannu Nivalan töitä. Kuvaaja Hannu Nivala.

Sivu 44. Kuva 74. Mainoksia rakennuksen päädyssä Helsingin asema-aukiolla. Kuvaaja Timiriasew Ilvan. 1920- 1929. Helsingin kaupunginmuseo.

Sivu 46. Kuva 75. Opinnäytetyön tekijä Turussa. Syyskuu 2015. Kuvaaja Anna Eronen.